

ژیا نډوای ئیسلام و سـرهـډا نی ئیسلامی سیاسی . . نادر ع بدولحـمید

1- سـرهـډا تا یـک

ئیسلامی سیاسی چ وک بزوتنډو یـک و چ وک چـمک و زار او یـک فکری-سیاسییش له هـفتاکان و هـشتاکانی سـددی بیست بـدواو بر وکـی زری پـیدا کرد و بوو بـه جـگـی باسوخواس و لـکـکـینډو یـک زـر و تا ئـستاش هـر بـرد و اـمـ. چوار دـیـی اـبردوو (۱۹۸۰-۲۰۲۰)، دـیـکـانی خـرـشان و خـداسـپانـدن و بـجـرک با دـستی ئیسلامی سیاسی و گفتمان (خیتاب) کـی بوو له ناو هاوکـش سیاسیـکـانی نهـک هـر له ووبـرکـی ناوچـی وک ژهـډا تی ناوـاستدا، بـکو لـسـر نـاسـتی جـهـا نـشـدا.

دواين بـختـک کـ یاوـری ئـم بزوتنډو یـ بوو، سواربوونی شـپـلی اـپـین و شـشـکانی باکوری ئـفریقا له (تونس) و (میسری) (۲۰۱۱) دا بوو. له و بـدوا، ئاسـه و ئاواتی بزوتنډو ناـزایـتـیـه جـماوـریـکان، اـپـین و شـشـکان، جـگـی بـه هـژمـون و دـستـبـسـراگرتنی ئـم بزوتنډو یـ بـسـریانـدا تـنـگـهـر کـرد تـو، نمونـی ئـو شـ له بزوتنډو یـ شـشـگـرانـی جـماوـری (جـزائیر) و (سودان) و (لوبنان) ی (۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰) دا بـدی دـکـرت کـ ئـو سـردـمـیان تـپـانـد بزوتنډو ئیسلامیـکان و حزب و کـخـراو سیاسیـکانیان بـه کـهـر و یا بـه ئاسانی بـسـر ئـو بزوتنډو جـماوـریانـدا زا بـن.

هـرچـی ئیسلامی سیاسی له عـاـقـدا، نهـک له جـگـی بزوتنډو یـک جـماوـریـو، بـکو هاوـای دـبابـکانی ئـمریکی و داگیرکردنی عـراق و وک بـشـک له پـژـی ئـمریکا له ژهـډا تی ناوـاستدا، دـستیان له دـسـات گیربوو. هـشتا تـواو دـسـاتیان سـقامگیر نهـبوو بوو کـ ووبـووی شـپـلی خـپـشانـدانی بـرفراوانی جـماوـری بوونـو، هـر له (۲۰۱۱ و ۲۰۱۵ و ۲۰۱۸) و تا بـرزبوونـو یـ بـ اـپـینی (۲۰۱۹) و شـقوشـکردنی تـختوتاراجی دـسـاتیان.

له هـرـمـی کوردستانی عـاـقـشـدا، گروپ و کـخـراوـکانی ئیسلامی سیاسی، دواي پـکـهـپـژانـکی چـکـدارانـیان له گـهـ هـزـکانی ناسیونالیزمی کوردیدا له دـیـی نهـو تـکانی سـددی بیست تا هـمـتی

سربازی ئېمريکي به وځان د نې ټرمي به عس ل (۲۰۰۳) دا، به جرک سازان لگ ناسيوناليزمي د سټا تداري کوردستان و بوون به به شک ل و د سټا ت و ل ټپريسيه نه کي، به جرک ک ه ميش قاچکيان ل ناو د سټا ت و قاچکيان ل ناو ټپريسيه نې ناسيونال لېب ا کوردستان دا ي.

گرچي هاو اي (بزوتن و ي گ ا ن)، وک به ر ي کي ټپريسيه نې ل سا کاني (۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴) ل ناو بزوتن و ي نا زاي تيدا نفوز کيان پيدا کرد، به ام دواي ټ و، بزوتن و نا زاي تيه کان و ش پ ل به ر فراوانه کاني خ پ شان دان، ئيسلامي کان و خودي (گ ا ن) و ټپريسيه نې ناسيونال لېب ايشي به جه شتو و. ټ و ي ک به چي چ پ و ک م نيزمي کوردستان نه يتوانيو ل م به شايي سياسي دا نفوز پيدا بکات ل ناو نا زاي تيه کاندا و جه و بگرت و ا بر به ت، باسکي تر و به کاتي کي تري به جه د ا ي ن.

2- به چوون و لکدان و کان ل س ر بوژان و و س ره داني ئيسلامي سياسي

*- به شک ل به چوون و لکدان و کان پيان ل س ر ټ و داگرتو و ک و اتاني ئيمپريالستي ټ ټاوا به تايبت و ات ي کگرتو و کاني ئمريکا به هاوکاري و ات ک نه پ رست کاني ناوچي ټ ټ ره و ات ناو است ل ټ ر پ رد ي د ژاي تي ک م نيزم، به به رگرتن به نفوز و ه ټ مووني و و ل زياد بووي (ي کي تي س قيت) ي ټ و کات و د ژاي تي ټ و ټ ټ مان ي ک هاو پ يمان تي د ک ن ل گ ا يا، ه ساون نه ک ه ر به پا پшти ټ و گروپ و ټ ټ خراو و ک م ټ ئيسلاميانه، به کو به جرک د ستيشيان ه بو و ل ش گيري و و ټ ټ خستن و به کاره نانيان وک چ ک ک ل ک شم ک ش و جه نغيان به دژي (بل کي ټ ټ ره و ات)، نمون ک انيشيان ل هاوکاري ټ ټ مي سعودي به (براياني موسمان - إخوان المسلمين) ل و اتاني ع ر بي و جه کدارکردن و گيرفانيپ کردن (ت مويل) ي گروپ ئيسلامي کان ل زور بي و اتاني ناوچ ک دا، به تايبتيش ل ټ فغانستان.

** - به شکي تر پيان ل س ر ټ و داگرتو و، شکستھاتي پ ټ ټ نې ناسيوناليزمي ميليتانتي ع ر بي ل ه ناني دي ي کپارچي گي (و حد ي) جيھاني ع ر بي و ټ کشکاني ل جه نگ کاني (۱۹۴۸)، (۱۹۶۷) و (۱۹۷۳) ي نه وان و ات ع ر بي کان و ئيس ائيلدا، ټ و تي ئيسلامي سياسي ل به رامبر ناسيوناليزمدا وک ئا ټ ټ ر ناتي ف کي بورژوازي ه ناو ټ م يدان.

***- بەشەکی تر لە وەوانگەو بەی چوون کە گەشی سەرمایەداری لە وەتانی ئێزەتەتە ناوەوە است و قەیرانی ئابووریەکانی و سەرھەڵدانە بزوتنەو ناڕەزایەتەکان، ھاوای ئیستێبدادی ژەمە پەلیسی و فاشیستەکان بەتایبەت بەدژی ڕۆت و ڕەخراو و حزبە چەپ و سەشیالیستەکانی ئێوە سەردەم و ھاوێدوان و گرتن و شکەنجەیی ھەسوێوانی کرێکاری و گەنجان بە ڕەخراوی سەربەخە و سەندیکای ئازاد لە دەوڵەت و دەسەڵات، مەیدانی ئاوەکردنەو بە ڕۆتە ئیسلامیەکان، بەتایبەت خودی ئێمە ئەرکەیی دەوڵەتی بورژوازی لە سەرکۆتە بزوتنەو کرێکاری و چەپ و "سەشیالیستی" ئێوە کاتە، پەویستی بە ڕەوانەدان بە فکر و نەڕیتی کەنەپەرستانە ئایینی ھەبوو و مەیدانی لانی کەم لەسەر تادا بە پەرەسەندن و بەبادەستی فکری ئیسلامی ڕەخساندووە.

بەم پەیمانە سەرکۆتە سیاسی بزوتنەو کرێکاری و بزوتنەو کرێکاری و ئێوە جەرگە لە کەمەنیزمی لە ئارادا بووی ئێوە کاتە، لەگەڵ پەرەسەندنی ناڕەزایەتە جەماوەریەکان، ڕۆتە ئیسلامی سیاسی لە بەرامبەر ناسیونالیزمدا وەک ئاتەرناتێفەکی بورژوا کەنەپەرستی دژ سەکیولار و دژ ژن و دژ ئازادیخواز بەرجەستەکردنەو، تا سواری شەپەلی ناڕەزایەتەکان و ڕەپەڵین و شەشەکان ببن و ڕۆتە شەشە بگەرن بە لەباربردن و سەرکۆتکردنیان، لە گەڵی وەلانی دەسەڵاتە ناسیونالیزمەکانەو. نمونەیی ئێمەش ڕەپەڵی بەرچاوی ئێوە ڕۆتە ئیسلامیانە لە میسر و سودان و جەزائیری دەیانە کە تایی سەدەیی بیست، لەگەڵ ڕەپەڵی ڕۆتە ئیسلامی سیاسی وەک دژ شەشەک لە شەشەیی ئێرانی (١٩٧٩) دا، ئێمە جگە لە ڕەپەڵەکانە دژ شەشەیان لە شەشەکانی تونس و میسری (٢٠١١) دا.

3- ھاوێتر لەم ئەستیانە

بەچوون و لەکدانەوکان زەرن و ئێمە لەڕەدا لەو زیاتر بەدوای خستەووی ئێوە وەوانگەو نین، بەهەکو ئێوەی مەبەستمانە ئێوەیە کە ھەر یەکەک لە وەوانگە و بەچوونانە استی و واقعیتەکی تەدایە، بەھام واقعیتە ئێمە ڕۆتە کەمەتەتی سیاسیە فراوانترە لە ھەر یەکەک لە وەستیان و لە کەیی گەشتیشیان.

ئەسلامی سیاسی وەک دیاردەییەکی کەمەتەتی سیاسی و فکری مەژوو کە دەگەڵتەو بە کەتاییدەکانی سەدەیی نەزدە. پەییوەستە بە داھمان و لەبەرێک ھەوێشانەو دەڕبەگایەتی و سیستەم ئابوریە کەمەتەتیەکانی بەر لە سەرمایەداری و سەرھەڵدان و گەشی سەرمایەداری، کە ئێمەش واتا پوکەنەو و نەمانی چینی کەنەکانی ئێوە

کاملاً ګا پېش سرمایه‌داريان و د ډرک‌وتن و شک‌گیری چین و توټی
کاملاً پای ته ج‌راوړی تاز، په په پی‌سی س‌ره‌ډان و ګ‌ش‌ی
س‌رمایه‌داری.

بوژان‌و‌ی ئیسلام و س‌ره‌ډانی ئیسلامی سیاسی دیارد‌ی‌ک‌ له
ک‌ تایید‌ک‌انی س‌د‌ی ن‌زد‌و‌ هاو‌ای ئ‌و پ‌س‌ی س‌ره‌ډان و ګ‌ش‌ی
س‌رمایه‌داری و ئ‌و ګ‌و‌ګ‌کانی‌ته له پ‌ک‌ه‌ات‌ی چینای‌ته
ک‌م‌ګ‌کانی ټ‌ه‌ات‌ی ناو‌استدا.

(ج‌مال‌دینی ئ‌فغانی) و (محمد‌ع‌بد‌) له ک‌ تایید‌ک‌انی س‌د‌ی
ن‌زد‌دا، ب‌ش‌ک‌ بوون له بانګ‌وا‌خوازانی پ‌ش‌ک‌وتن و و‌ر‌گ‌رنی
زانست و م‌ع‌ریف‌ی س‌رد‌م و ب‌ر‌و‌پ‌ش‌چوونی ک‌م‌ګ‌کانی ئ‌و
ناو‌چ‌ی و ب‌د‌سته‌ن‌انی س‌ر‌ب‌خ‌ی د‌ر ب‌ داگیرکاری ئیست‌یم‌اری
ئینگلیزی و ئ‌وروی، و ب‌ ئ‌و م‌ب‌سته‌ش‌ ه‌و‌دان ب‌ شک‌پ‌دان و
دا‌شتنی فکر و ئایدی‌ل‌ل‌ژیای‌ک‌ ک‌ هاو‌ای ئ‌و جو‌ م‌ژووی‌ ب‌ت
ک‌ ک‌م‌ګ‌ګ‌ی دا‌گ‌رتو‌و‌. ئ‌وان له د‌ستانی ن‌زیک‌ی (خد‌وی ئیسماعیل
پاشا) ف‌رمان‌و‌ای میسر بوون ک‌ ه‌ساو‌ ب‌ چاک‌سازی ئیداری،
یاسایی و داد‌ګ‌ا، ئابوری و پیش‌سازی و ت‌ندروستی ... (ئیسماعیل
پاشا) داد‌ن‌ر‌ت ب‌ دوو‌م‌ دام‌ز‌ر‌ن‌ری میسری هاو‌چ‌رخ د‌و‌ای
باپ‌ر‌ګ‌ور‌ی خ‌ی (مح‌م‌د‌ علی پاشا) و‌ک‌ دام‌ز‌ر‌ن‌ری ی‌ک‌م‌.

ب‌م‌ پ‌ی‌ بوژان‌و‌ی ئیسلام و س‌ره‌ډانی ئیسلامی سیاسی
ل‌س‌ر‌تاکانیدا ن‌ک‌ پ‌ټ‌ټ‌یک‌ بوو‌ب‌ت ب‌ ګ‌ان‌و‌ ب‌ د‌واو‌، ب‌کو
ب‌ هاو‌ای و ه‌رو‌ها ئ‌است‌پ‌د‌انی ئ‌و جیهان‌ تاز و
پ‌ش‌ک‌وتو‌و‌ بوو‌ ک‌ خ‌ریک‌ س‌رد‌رد‌ن‌، ل‌س‌ر‌ دا‌مان و
ه‌و‌شان‌و‌ی جیهانی ک‌ن. و ئ‌م‌ش‌ ب‌ ئاشکرا له ه‌و‌ و ک‌ش‌ش‌
فکری و سیاس‌ی‌کانی (ج‌مال‌دینی ئ‌فغانی) و (محمد‌ع‌بد‌)ی میس‌یدا
د‌رد‌ک‌و‌ت.

ه‌رو‌ک‌ چ‌ن بورژوازی تاز پ‌ګ‌یش‌تووی ئ‌وروی له ک‌ تایید‌ک‌انی
ناو‌است و س‌رد‌می ش‌ش‌ بورژوازی‌کاندا پ‌ن‌ای برد‌ب‌ر
زیندووک‌ردن‌و‌ی بیر‌ک‌ی ک‌م‌اری (جمهوری‌تی) ی‌ن‌انی ک‌ن و سون‌ت‌
سیاس‌ی‌کانی ئ‌و ک‌ت‌، ئاواش بورژوازی له ټ‌ه‌ات‌ی ناو‌استدا ب‌
دا‌شتن و شک‌پ‌دانی ئایدی‌ل‌ل‌ژیای‌کی خ‌ی د‌ګ‌و‌ت‌و‌و‌ س‌ر‌ بیر‌ک‌
ک‌ن‌کان و دا‌شتن‌و‌یان و گون‌اندیان له ګ‌و‌ س‌رد‌می تاز و
ب‌ر‌ژ‌و‌ندی چین و توټ‌ تاز شک‌گ‌رتو‌و‌کاندا.

ب‌دیو‌کی تردا ئیسلام و‌ک‌ چ‌ن له ټ‌ه‌ات‌ی ناو‌استدا، له ناو‌
ئیم‌پ‌ات‌ریه ج‌راو‌ر‌کانی س‌رد‌می د‌ر‌ب‌ګ‌ای‌تیدا ئایدی‌ل‌ل‌ژیای
ک‌خ‌ری ژبانی ک‌م‌ای‌ته بوو‌ له ب‌ر‌ژ‌و‌ندی د‌ر‌ب‌ګ‌کان و چین
و توټ‌ دارا و د‌س‌ا‌ت‌دار‌کانی ئ‌و س‌رد‌مان‌، ئ‌ستا ب‌
ب‌س‌ر‌چوونی ئ‌و بارود‌خ‌ ک‌ن‌، خ‌ی د‌گون‌ج‌ن‌ت له ګ‌و‌ س‌رد‌می

تازم و بـرژم و نـدی چین و توژم دارا و دـسمـا تدارمـکانی
سـرمایـداریدا تا ببـتم نایـدیـلـژیای کمـخـری کمـمـگـی
سـرمایـداری.

بـدنیـایـی و مـوت و مـیلی تری بورژوازیس هـر لـ ژمـاتی
ناوـاستدا لـ ئارادابوون کم پـنایان نـبردمـر گـرانـم و بـ
ئـمبار (مـخزون) و پاشخانم فکری و کمـتوریـم، بـکو لـ پـیوـند
بـ فکری سـردمـی ئـم و کات و ئـستاو هـمـیانداو و هـمـددمـن بـ
داـشتن و شکـپدانی نایدیـلـژی بـ چین و توژمـکانی بورژوازی چ
لـسـردمـی سـرهـمـدان و پـسمـی بـسـرمایـداری بوونی کمـمـگـی و
بـدسمـات گـیشتنی بورژوازیـدا، وچ لـسـردمـی گـشـم و
قـیرانـمـکانیشیدا. ئیسلامی سیاسی یـکمـک لـ و ووتانـم و باسـکم
ئـم لـر تـایبـتم بـو.

ئـوی کم بورژوازی ئـوروی لـ دـرمـوی نایینی مـسیحی ئـلگـ فکری
و سیاسیـکانی خـی پـیدا کردو بـ گـانـوی بـ فـرهـنگ و کمـتور و
سوننـتی چین باـمـدستـکانی یـنان و مـمای کمـن، بورژوازی تازم
سـرهـمـداویش لـ خـرهـمـاتی ناوـاستدا، گـاوـتمـوسـر ئـمبار و
پاشـکمـوتی فکری و سوننـتی چین دارا و باـمـدستـکان کم لـ مـژووی
ناوچـکمـدا لـ بـردمـستدا بوو.

4- دوو ئیسلامی سیاسی جیواز

ئـگـر سـرمـاکانی بوژانـوی ئیسلام و سـرهـمـدانی ئیسلامی سیاسی لـ
دـیـکانی کمـتایی سـدمـی نـزدمـدا وخساری سـرمایـداریمـکی تازم
سـرهـمـداوی و لـگـشـم و پـشکمـوتن و زانستخوازی مـدـرنی لـخـیدا
نـگـپـدایـتمـو، ئـوا سـدمـیـک دواتر لـ دـیـکانی کمـتایی سـدمـی
بـستدا، وخسار و مـسی ئیسلام و ئیسلامی سیاسی پـچـوانـی
سـرمـاکانیمـتی. ئـم چارـنوسـش لـ پـسمـیـکدا لـ میانـی سـدمـی
بـستـمـدا بـ پـی گـشـم و کامـبوونی سـرمایـداری وـاتانی
ژمـاتی ناوـاست و سـرهـمـدانی قـیرانـم ئابووری و سیاسیـکان،
و هاوـای کامـبوونی شکـگیری و هاتنـمـیدانی ئـو چین چـوساوـی
کم هـمـشـیـم بـسـر ئـو سـیتمـ، مـ و نـخشی ئیسلام و ئیسلامی سیاسی
و وخسارـکمـی ئـو ئـرکم مـژوویمـ دیاریدـکات کم سـرمایـداری بـ
مانـوی خـی خوازیمـتی لـی و دـبـتم بـشـکم لـ جوـانـویـکی دژم
ئازادیـکانی ناو کمـمـگـی، دژم مـدـرنیزم، دژم ژن، و دژم کمـمـنیزم
و دژم بزوتنـوی کرـکار و مـکـراو سـرمـبـخـکانی. بـمانایـکم دژی
هـموو ئـو شتانـم کم مـیدان ناوـمـدکات بـ گـشـم و بـرـوپـشچوونی
بزوتنـوی سـشالیستی چینی کرـکار. ئـمـش زـر وون و ئاشکرا مـ و
نـخشی دژم شـشـم کم لـ پـناو پاراستن و هـشتنـوی هـم سـیتمـکم

و ههم دسپاټي بورژوازي ل و هه شپي ک بوونيان دځات ژر
پرسپار و.

نم بزوتنډ وپي ل چنډ وپاټک گيشت ت دسپاټ (نران، تورکيا،
تونس، سوداني پش ۲۰۲۰، افغانستان، ميسريش ب ماوپي کي کم)،
کرکار و زحم تکش، ژنان و نازاديخوازان، هه سو اواني ماف کاني
مرق، نژنام نوسان، هه گراني نايين و مزه بي جيا ل نايين و
مزه بي سمی د وټت، ن ت و ژرد ست کاني ناو ن وټاتان، ...
ن زمونځي ت و پي ل چوسان و ب رگرييان ب کردو ل سار
دستي ژم کاني ن و وټاتان. نم و وټاي و حشگ ري کاني
(تايان) و (نلقاعد) و (داعش) و (بک حرامی) و ... گروپ
تر ريست کاني تريان. ن و کي پ شو تر ب ناوي (ئيسلام چار سار)
د خراي و، ل ژياني واقعي ملي نان نساندا ب ب هاي س رکوت و
کوشتار و و حشگ ري ت و او بوو.

ئيسلامي سياسي ل م دا نک ه ر نام بوو ب بزوتنډ و نا زاي ت
چ ماو ري کان، ب کو ب کاره نانيشي وک نام ازک ل لاي
بورژوازي و ل ئيعتبار ک و توو.

ل ه ردو و س رد م ک دا چ ل د ي کاني ک تايي س د ي ن زد و چ ل
د ي کاني ک تايي س د ي بيستدا، ي کک ل خس ت کاني ئيسلامي سياسي
گ ان و پي ب سار تاکاني ئيسلام و سونن و ک تور کي، ب نام ب
دو و م ب ستي جياوازي ک م لاي تي و سياسي ک ل ه ردو و
ح ت ک شدا ک هاتوون ت و چ ل گ پ داويستي کاني گ ش و
س ره داني س رماي داري ل ک تايي کاني س د ي ن زد دا و چ
ل گ پ داويستي کاني ق ناغي گ نديدي گي س رماي داري و ق يران
ثا بوري و سياسي و فکري کاني ل ئ ستادا.

5- ناکا مگيري

ئيسلامي سياسي ديار د ي کي ک و ت ني، د ستردي ئيمپرياليزم ني،
ت نها پ يو ست ني ب س رد م ک تايي س د ي بيست و ئ ستاو، ب کو
بزوتنډ و پي کي ک م لاي تي سياسي، گ کان و م ژوو کي ت ک
ب س ره داندان و گ ش س رماي داري، پ س ي کي ل ژياني خي
ب يو، چ ت ق ناغي گ نديدي گي و دا زان و، ج رها لق و پ پ و
نا استي د ب ي کي ل د رهاتوو، ب م پ ي ش د زاي تي نم
بزوتنډ و پي پ يو ست ب د زاي تي خودي س رماي داري و د س پا تي
بورژوازي و، ب و اتاي کي تر خن کردن و د زاي تي نم بزوتنډ و
ک ن پ رست پويست بکرت د روازي خن ل س رماي داري و
بورژوازي و د س پا تي کي، و ل ل و و پي ک ک ن پ رستان و د ژ
ش شياني د توانر ت ل م نگ ن ي ش شگ ان بدرت.

ئاستىتىكاي خەيا و خەونىين لە كەشيعرى: (سەد و يەكشەوہ)ى سەباح ەنجدەردا . . بىتان جەلال

پەشەكى:

(خەيا) ەگەزكى بنچينەي پەكەتەي شيعرە، شيعر و خەيا
ايەككى مەعريفى مېتافيزيكي دەيان گەيەن تەيەك و پەكەوہيان
دەبەستەتەوہ، بايەخى ئەم توخمە هيچى كەمتر نيە لە توخمەكانى
ديكەي شيعر، وەك: (واپەت، ناوەرەك، يەتم و لەرينەوہى مەزىك،
جيەانبينى، زمان، وەنە). نووسەر و شاعىرى بليمەت لە خەيا كەردن و
خەونىيندا لاپەلەي تازە لە خەياندا دەكەنەوہ، بى خەيا كەردن و
پەنابردن بى مەملەكەتەكەي مەحەلە شيعرنووسين و بىر كەردنەوہ لە
دەربەينە جوانەكانى شيعر و مەلەكەردن لە ئاسى بىكەتەكەي. شيعر،
خەيا، بى خەيا كەردن ژيان بوونى نيە، بى ئەوہى لە ژياندا
بەننەوہ و جوانتر و شكەدارترى بگەين، دەبەت خەيا كەنمان
پەروەردە بگەين.

خەيا جوگرافيا و سنوورى ەزر و ئەتەسى ەشيارى ديارنيە، بى
هەموو شتەك دەچەت و بە هەموو كون و كەلەبەرەكانى گەردوون و
ژياندا گوزەردەكات. شوپەنپەي خەي لەسەر لمى مەشك و خەمەمەشى
دەروون و قوو و لیتەي كەنار دەريای ەست و نەست جەدەهەتەت.
خەيا ئامەرى و نەگرتنە و شاعىرانىش و نەگري شارەزا و بە سەليقەن
لە گرتنى گەشەنيگا و ديمەنەكانى جوو و بزاوتە خەيا يەكاندا،
ھارمەنيای مېتەدە جياجياكان دەخەنە سەر شاشەي بينين و نەست و
هەستە ناھەشيارەكانيان دەجوو پەن و گەرم و بەجەشيان دەكەن.

خەياى ەستەقینە، بەرھەمدارە و شكەدارى دەچنەتەوہ، خەياى
سادەش، يان بە سادەيى دەمەنەتەوہ، يان كەپەي كەمئەندامى
لەدەكەوہتەوہ و ناوونى و لەكچەايى دروستدەبەت.

(ئەلبەرت ئەنيشتاين) گوتوويەتى: (ئەق و لەژيەك لە - ئەلفەوہ بى

ب - و له - ب - ب - ت - ت ده بن، به نام خه یا ب هموو شو نکت ده بات) 1. (فیدر د ستویفسکی) گوتوویه تی: (واقع و واقعیه و اتل ده کهن هیچ شت ک دوور له لووتی خت زیاتر نه بینیت، که چی خه یا ده تباته هموو شو نکت به ئاسمانه کانیسه وه) 2. که و اب ت خه یا ووبهر و بنمیچ و نیشانکار (دال) و نیشانکراو (مه دلوول) نایگر ته وه و کرده یه کی ب ک تاییه، شاعیر بوونه وهر کی ژیا نند ست و خه یا وویه و ناوه نند کی له باره ب و ناکردنی ژیا ننووسینه وه، بیه ب به هاری خه یا هکانیان ده چنه ناو جه نگ کی در ژخایه و ململان ی ئازایانه له بهرگریکردن له مانه وهی خه یا هکانیان ده کهن. همیشه له نوان واقع و خه یا زه مینه یه هیه پیده گوتر (شعری جوان، نه نی - شاعر خ ی نه نیه)، ب ئه وهی دهستی بگاته داه نان و توانا شنی، ده ب ت خه یا بکات و له ناو فهزای خه یا دا که رسته کانی داه نان بد ز ته وه، چونکه هر خه یا ه با ی داه نانی ب دروستده کات تا بهرز و قوو بف و چاو له قوو ایی ئاسماندا په لکه زینه ی ه نگاوه نگی خه یا ی بپ ک و به چه مک ک خه ون و خه ون بینیه وه مزار و میت دی ژیا نیان ل ب سک نکت و ک گه ی سرووش و داه نان به تی خه یا بچ نکت.

هر ده ق ک فهزا و ه نگ و ب و ئ ست تیکای خه یا هکانی جیاوازه له گه ده ق کی دیکه دا و ل کدانه وهی جیاوازیش ه ده گرت. کات ک بته و ت به ده ق کی دیکه به راوردی بکه یت، چونکه ده قه کان خه یا ن، خه یا یش له سه رچاوه وه به جیاواز تیشکی داه نانی ل وه ده بریسک ته وه و ده ن دردر ته وه ب ناوکی دهق و ووا ته کی پ بارگاوی ده کرت، بیه (ب رخ س) ده یگوت: ئه گهر دهق وه ها خو ندرایه وه، که گفتوگی ئه ق ده کات ئه وه بزانه ئه وه ده قه (په خشان) ه، ئه گهر وه ها ش خو ندرایه وه که دیال گی خه یا دروستده کات، ئه وه ده قه (شاعر) ه و په له بزاون و مانا و داه نانه ئ ست تیکیه کان 3.

سروش و ئ ست تیکای خه یا له ده قدا:

سروش خه یا دوو ج ره، یه که میان: خه یا کی (داه نه رانه یه) له نه نی ماده هه سترکراو و ناهه سترکراوه کانه وه سه رچاوه ی گرتووه. دووه میان: خه یا کی (نووسراوه یه). دیمه نه کان له یه کتری نزیکه کاته وه، پاشان و نه یان ده گرت. دواتر له ئ په راسی ن کی ته و او مه عریفی ده یان خاته چوارچ وهی هزر و خه یا گه رای، دوا یی شاعیر ک ی و نه کان له ناو چوارچ وه که دا به ووا هت و جری جیاواز زگاریان ده کات و به ش وهی و نه ی شاعری ده یان نه ن ته دهره وه.

له كردهی شیعرنووسیندا هر دوو چهشنی خهیا هکان زیانی نییه،
 خهیا له کرک و ناوکیدا گه ان و گهشتکی شاراووی باری ناههستی
 و ناههشیارییه له سات و کاتی نادیاردا، نامادهدهبت و کهشوهوای
 زهین خهشدهکات. زه مینه ب جشدانی بیر و ئیحا دهگونجندت، خهیا
 کهشفی شته په نهانهکانی پشت تفکرین و ووبهره فراوانهکانی بابه ته
 ناههستیارهکانی ناو گف توگ و مملاندی ئهق و لژیکه.
 له دهقی: (سه د و یهکشهوه) ی سه باح هنجدهردا، هر دوو جره
 خهیا هکان هن، وهل خهیا ی داهه نهرانهی ووپووکی زیاتری
 داگیرکردوو. دهسهاتی خهونبینیه که ی زا ه به سهر خهیا ه نووسراوه
 نامادهیه کاند.

(شار باخچهی ئاژه ی دندهیه
 ب ئاگایه له ئازار و برین زیاددهکات
 دمه سهر سینهی شکمه ند و پ هاوارت
 ئه ی گومهزی هه وئی تاج و هنگی د
 قومرییهک له ناو چوارینهکانی بابا تاهیر
 تر دانی ئهفسانهی خوارد
 به ناوچهوانی خانووه که مان نیشتهوه
 سهربا ی نان و ئاوه
 له سهر با دا ژیان
 ئه قهی بهختی خهوا ووی حاجی قادری ک یی دهسو وند
 ئه ر چاوی گای ناو سکرک ده بته
 لیستی ناو کتبی کتبخانهی گشتی یان نا
 چا و ناوده نین دهشتی قوربانی
 که هه میشه ل و ئاژه له تاسهی سهوزبوون و دهنگی خشی مام ز راب) ل:
 31

و نهی:

(شار باخچهی ئاژه ی دندهیه
 ب ئاگایه له ئازار و برین زیاددهکات) ل: 31

و نهی:

(قومرییهک له ناو چوارینهکانی بابا تاهیر
 تر دانی ئهفسانهی خوارد
 به ناوچهوانی خانووه که مان نیشتهوه) ل: 31

له هر دوو و نهی سهرهوه دا نمونهی خهیا ی نووسراون، شاعیر ز ر

ناچـته قووـایـی خـیاـهـکـانی و وـنـه ناـهـستـیهـکـانی پـهـرتـهـواـزهـی ناـکـات، بـه سـادـهـیـی خـیاـهـنـووسـتهـوه، تـهـنـیا (شار) دـهـگـواـزـرـتهـوه ناو بـوار و کـایـهـی خـیاـهـکـ، کـه بـووه تـه (باخچـهـی ئـازـهـی دـنـده) و (قـومـری) یش لـه ناو چـوارـیـنـهـکـانی (با با تـاهـیر هـمـهـدانـی) دانـی خـوارـدووه، پـاشـان بـه ناوچـهـوانـی مـاـهـکـهـیـان نـیشتـووه تـهـوه و بـووه تـه هـی نووسـینی شـیـعـره بـه ناو بانگـهـکـهـی (حـاجـی قـادر کـیـی) (بـه خـتـی خـهـواـوو)، کـه هـمـایـهـکـی گـهـشی شـیـعـری تـارـاوگـه و نـه تـهـوه یـمـانـه.

وـنـهـی:

(ئـهـر چـاوـی گـای ناو سـرک دـهـبـته لیستی ناو کـتـبی کـتـبخـانـهـی گـشتـی یـان نا چـاو ناو دـهـنـپـن دـهـشتـی قـوربـانی کـه هـمـیـشـه لـوـوـئـه لـه تـاسـهـی سـهـوزبـوون و دـهـنـگی خـشی مـام زـرـاب) ل: 31

لـهـره (چـاوـی گـا) چـهـنـدان وـنـهـی جـراوـجـری تـهـجـریـدی پـکـهـنـاوه، خـهـیاـهـکـانی ئـاـز و فرـهـمـانـان، مـیـتـدی ئـهـفـسانـه و هـونـهـری شـوهـکـاری و مـژووی پـکـهـوه گـرـداوه، بـا بـهـتی هـهـو نـکـردـنی چـهـنـد مـژارـکـ ئـاشـکرادـهـکـات، (چـاوـی گـا) هـنـگی هـشـه گـرـداوه بـه مـژـه هـشـی مـام زـرـاب، لـه چـاوـی گـاوه خـهـیاـی فـیـوه تـه سـهـر ئـاـزانی مـنـداـیـی، کـه لـه قـوتـا بـخـانـه لـه کـتـبی ئـهـلـفـوبـی کـوردی (ئـیـبراهـیم ئـهـمـین بـاـدار) مـژـی مـام زـرـابی خـوـندووه. هـهـر لـهـم خـهـیاـهـش چـووه تـه لای هـونـهـری شـوهـکـاری وـنـه تـهـجـریـدیـهـکـانی: (سـلفـادـر دـالی) کـه لـه چـاوـی گـاوه دـیمـهـنی فرـه مـانـایی و هـاودـژه مـانـایی خـوـقـاندووه. هـنـگـبـت شـیـعـره بـه ناو بانگـهـکـهـی شـاعـیری عـهـرـب: (علـی بـن الجـهـم) ی هـاتـبـتهـوه یـاد بـه ناوی: (عیون المـها)، ئـهـم شـیـعـره پـیـهـتی لـه ئـهـفـسوون و نـهـنی جـوانـی و فـانـتـازیاـی خـهـیاـهـکی بـه پـیت و جـیـهـانـبـینی ئـاـشـن، تـهـنـیا لـه چـوار دـهـرـهـکـانی کـتـایی ئـهـم شـیـعـره، کـه نـمـوونـهـی خـهـیاـهـکی دـاـهـنـهـرانـهـیه، (دـهـق) وـاـیـه بـه شـرـقه و لـکـدانـهـوهـی دـیکـهـش، کـه لـهـوانـهـیه لـه ئـایـنـده ئـامـازـهـی کـه شـفـهـکـانی بـدات.

(بـه پـکـهـاتـنی وـنـهـی شـیـعـری The Poetic Image هـهـر دوو هـگـزی زـمان و خـهـیاـهـکارلـکـکی کـیـماگـهـرانـه لـهـنـوانـیا نـدا دـهـسـازـت، لـه ووبـهـری ئـاوـتـهـبوونـیا نـدا هـزر (فـیکـر) ئـامـادـهـکـاری پـشـوهـختـهـی خـی کـردووه، بـه هـزر هـیچ وـنـهـیهـک لـه خـهـیاـهـدا دروست نـابـت، بـه وـنـهـش شـیـعـر کـام نـابـت، (زـمان) یش هـهـکـاری بـهـرجـهـسـتـهـکـردنی وـنـهـکـان لـهـئـهـسـتـهـدـهـگـرت، ئـهـمـهـش ئـهـو تـیـرـهـیه کـه: (ئـهـرـسـتـه) لـه بـارـهـی پـکـهـاتـهـی وـنـهـی شـیـعـری خـسـتـوویـه تـیه بـهـر دـیده:

و نهی شیعی هزر + زمان + خه یا

و نه شیعییه کان جهسته و ح و جهوهری دهقن، هیچ کام له دهقن
هواپی و تهنروستی ب ناگه تهوه، مهگر له بنیادیدا چهند
و نهیهکی شیعی جگای خای نهکردب تهوه 4. ئهرکی خه یا له کاره
داه نراوهکاندا ئهرک کی ناوه ندگیره، به ب گهرمکردنی خه یا و
جشدانی، ههسته دیار و نادیارهکان ناچنه ژربا ی دروستکردنی پیت
و ه، که ئه مانیش شاعیری به ئه زموون و فیکر ش زوو ههستهکانی
دهبته هاوکار و پا پشست ب اوکردنی خه یا هکانی.

مهزاندنی (تهوزیفکردنی) کلتووری کوردی له دهقه نو خوارهکانی
شیعی کوردی، هههندی جیاجیای وهرگرتووه، له شیعی: (ک شک) بهو
خهون و دیده خه یا او بیانهیهوه چوهه ته ناو ک شک و چهند پاژ ک له
شیعه کهی له گفتوگی ناو ک شکوه گواستووه تهوه:

(پیاو ک به ناوی نالی چوهه ک شک میرنشینی بابان

کهس لهو نه بوو

کهس لهو نه ما بوو

له پ ناوی خهون بینین ک مایهوه

سهری له ناو په نجه رهیه ک دانا و خهوت

به یانی وهک هه موو به یانییه و و له خ رهکان

زوو له خه وهستا

له سهر گردی به رانبهر ک شک

درهختی هفت بهری واند

به سالمی گوت به هه بیبه ب بمبوور ز ره ی ژیانم

له وواندنی ئه و درهخته بهختکرد و ناوی هفت ج گهم ه نایهوه سهری

بهچی دهچ و ده ب ته چی

که یاداشتی بزربوونی دوازده سواره ی مهریوان

له تو ک کی میوهکانی نه نووسر تهوه

ده نا در یه وشکی کهن درهخت نییه) ل: 69

هه چینی هزری کلتووری (به شه زیندووه کهی) له ئه ده بیاتی کوردیمان
به گشتی و له شیعی کوردیمان به تایبه تی، داه نانی ئه م ی نووسهر
و شاعیران نییه، ده م که ئه و کردار و خولیا یه هه بووه، ههر شاعیر ک
به ج ر و زه ی خای ب ب سترکردن و ه سه نگرایی خستووه ته ناو
پر ژه که یهوه و قسه یه کی ل کردووه.

ئه و دهقه، (ک شک) به دید و خه یا کی تهواو جیاواز دا ژراوه،
له ره شاعیر زمان و ف م و مه بهسته کلتوورییه کهی به چاود رییه کی
ز ره وه خستووه ته بهر خزمه تکردنی (مه بهست)، که ئا مانجی شاعیر

تیدا جیاکاری بینینه له کلتووره کښن و تازه کانی میلله ته که مان. لهم ده قه دا ته جاوړی کاره دیکم ښتاری و ئرشیفیه کان کراوه، به زمانه نو و جیهانبینی فراوان و فږمی پته و چوونه ته خزمهت کاراکردنی کلتوور و نیشانکاره کان ته و او دوورن له و مانا به خشییه نیشانکراوه کان به ته مان لښان نزیکبینه وه.

مه زانندنی کلتوور ته نیا شک دارکردنی کلتووره که نیه، به کو دنیا یه ک مانا به خشی له دیدگه مان ده خر ښت، واده کات به چاوی فلهسه فیه وه سهیری که سایه تییه کلتووریه کانمان بکهین و وانه و واتای نو ښان لښه و فږببین. (نالی) و (حبه بیه) لښه ته نیا دوو که سایه تی نین، یه کیان شاعیر و ئه وی تریش دځوازه که ی، هه هنده فلهسه فیه کانی په یوه ندی ښوانیان گرینگه، که دنیا بینی و ژیا نندستی و مرځایه تییه.

چوست و چالا ککردنی کایه ی ئه ند ښه و جوو لاندنی به هموو لایه کدا ئه رک کی دیکه ی خه یا ه، بڼه وه ی جوو ه و ه ښکی دینامیکی به هست و نه ست و زهینه دامرکاوه نیشتووه کانی ناو خولگه ی ئه ند ښه بیه خشین، ده بڼت خه یا چالاک خ ی بنو ښت و هموو جږه ههسته کان بکهونه خ ښان، چونکه خه یا دیدگه و بیره وه ری تیژتر ده کات. له ښگای ههستی بینین و گو ښگرتن و ئاخافتنه وه ناوه ند ک له خهون و خه یا ه وای به ده روون ښی خنی خود ده دات بچ ته ناو گه شتی چینه وه ی خه یا.

(پاسترناک) پښوایه له بنچینه دا شاعیران لښ، توانای قسه کردنیان که مه، له ښگای گو ښکه و چاوه کانیان و ښه ی خه یا ه کانیان به رجهسته ده کهن و له گه ښسروشتدا دووانه یه کی نا ه ښیاری و نامیتا فیزیکی هاوبه ش فراهه م ده کهن، که کاری ئه وه بڼت وه ک مات ښ و دینه م ښه هه میشه ه ښز و وزه بداته سهرووی خ ی، که هست و نا ههسته ناماده کراوکانی خوده ج ښنه ر که یه: 5

(و ښت له شه ښکدا که نامه ی

جه نگاوه ره کانی ده بووه م ښووی ناوان له ئاگر ک نه وه ک بکوژ ته وه فږزاخه یه کی نه ترووکاوی برده وه سوو ی ژیا نی جه لالی میرزا که ریم له و به یانیه ته و او بوو که برایه کان

کفنیان بڼه دره خته مه ست و به رداره کانی هه ول ښر ده بڼی

کفن له و کاته دا دوو ه نگ بوو

کفن له و کاته دا گیرفانی هه بوو

ئیدی هه و له ژووره که یدا ج ښگ ښک کی نه کرد) ل: 14

کات ښک ه ښ و نه ست ته و او ده ه ښن له ده ورو به ریا ندا، س ښکی

ئەفسوسناوی با ۋی دەک ۋشی بەسەر سەرجم کایە مر ۋیەکاندا فەرمانی
 بزاق و چوستکردنی دەدات. ناخ و خەیا ۋ بە ئامادەبووان و
 بەرھەمھ ۋنانی پەچەکردار، شاعیر چالاکانە خەیا ۋەکانی بەسەر چەند
 پاژ ۋک لە بابەتی ئەم دەقە دا بەشکردوو، ھەر لە ک ۋچکردنی (جەلالی
 میرزا کەریم) لە ھەول ۋر و ئاشوویی شە ۋی ناو ۋ و دروستبوونی
 کەشوەوا یەکی نائارام و ۋ ھوودەیی و ژیان ۋاوەستان و کارەساتە
 جەرگب ۋەکان، ھەموویان گەشتی خەیا ۋن بەسەر یەکە یەکە ۋ ۋنەکانی ناو
 ئەم دەقە، کە م ۋرکی شاعیر ۋکی خەیا ۋ دەو ۋەمەندن، لە ھەمان کاتدا
 کاردانەوھن ۋ ئەو ۋووداوانە ی لایەکی ھاو ک ۋشی خەیا ۋ دەگرەوھ.
 چ ۋن خەیا ۋ ئەو چرکە شیعرییانە دەق ۋز ۋتەوھ، کە شاعیر ت ۋیاندا
 پە یوھەندییەکی ۋاستەو ۋی بە کارت ۋکردنی ن ۋوانیانەوھ ھە یە؟ فەزای
 خەیا ۋ فراوانە و چەندان تەنی درەوشاوھ لەسەر ش ۋوھ گەردیلە ی
 خەیا ۋە بچوو کەکان لەو ناوھەندا بەریە کدە کەون، لە ئەنجامی ک ۋی
 ئ ۋپەراسی ۋنە ھا ۋم ۋنییەکانی ناھەستی و ناھ ۋشیاری ناو کایە دەق.
 چەند چرکە شیعرییەکی ئامادە (لحظة شعرية) دەست شاعیر دەکەون و
 خ ۋرا ھەستەکان ۋ ۋزگارکردنیان لەو ناوھەندە خ ۋشاوھدا
 دەیانخەم ۋنن، کە جیوھ ئاسا ھ ۋندە تیژ و سرك و خزن زوو لەناو
 زەیندا دەستە ۋم ۋ دەکر ۋن و دەبنە ئەو ۋ ۋنە شیعرییانە ی کە لە
 مندا ۋدانی خەیا ۋەوھ پیت ۋندراون و بە ش ۋوھ ک ۋرپە (و ۋنە ی شیعەر)
 چاو ۋ ۋژیان دەتروو ک ۋنن.
 (ت ۋب ۋفیلیا (Topophilia) کی ۋ ۋولگەیی و ک ۋشکار دەبین ۋت لە
 فراوانکردنی ۋووپ ۋوی خەیا ۋی ناو دەقە خەونبینەکان) 6.

(بەو نیازە پەنجەرە کەم کردەوھ
 با ب ۋتە ما ۋە کەمەوھ کەمانچە بژەن ۋت
 درەخت گ ۋرانیب ۋژ و خاوو ۋزانیش ک ۋرس
 کەلوپەلیش گو ۋگر
 ئەستەمە لە ما ۋکدا دەنگ ئاواز نە ۋسک ۋن ۋت
 کا تژم ۋری ھە ۋواسراو
 کات نەکاتە ئادەمیزاد ۋکی در ۋزن و فریودەرە
 م ۋم لە ھەموو پەنجەرە ی ژوورەکانی ما ۋم داگیرساندووھ و گ ۋرانی
 دە ۋم
 س ۋاو لە ئا ۋای و ۋا تە کەم س ۋبەرەکانی ت ۋکە ۋ نە کرد
 بەختیار ز ۋوھر گو ۋی سەربەستی لە دەستی نزیك خستەوھ
 لە ک ۋ ۋا نەکاندا ۋاوی کردەوھ
 درەنگ گەیشتە ما ۋی خ ۋی
 ب ۋنی ت ۋدا نەما) ل: 107

(کاتژمځر) ناوښانی ټو شیعريه هر به مهبهست ټم ناوهی
هه ټژاردووه، که هه مایه به کات (الزمن)، به هر سه جریه وه
ټ ابردوو، ټ ستا، ټ انه بردوو، ټم شیعريه ناوهر ټ که کی دوو مزار
ده ټ که ټ.

یه که م: کات و ټو ماوه یی که کاره کانی ټ دا ټه نجامده در ټ، یان
ټه نجامدراوه، یان ټ ستا کاریگریه کی دهرده که و ټ.

دووه م: غریبی و گه ټ انه وه به ټ ټ ټ زانی ټ ابردوو (الحنین الی
الماضي). خه یا ټ په یوهسته به کات و کردار و شو ټن، ز ټ ترین چه شنی
خه یا ټ که شاعیران خولیا و هه گری ببن، ټو ټ ووداوه خه ش و
ناخه شانه یه له ټ ابردوودا ټ وویانداوه و کاریگری به سهر زهینی
شاعیره که ماوه، له شو ټ ن کدا به ج ماوه و وه کار کی له ده ستچوو
حه سره تی به هه ده که ش ټ.

شاعیر: (گو ټی سهر بهستی) ی (بهختیار ز ټوهر) ده کاته پرسی خولگی یی و
له و ټ وه پهل به بیر هه نانه وه له ټ ټ گای خه یا ټ گه راییه ک، به سهر ما ټ کی
هونه رد ټ ست و ده نگی گه رانی ټ ټان و خودی شاعیر ټ که، که خاوه ن
شیعريه که یه هه مای شیعري به رگری و بهر خودان و مانه وه ی
نه ته وه یه که، ده هاو ټ ټ و بنیادی ده که کی ټ دروستده کات.

دیمه نه خه یا ټ یه کان پ که وه گره دراون و سهر برده یه ک، له شار ټ کی وه ک
سلا ټ مانی و له زه مهنی (بهختیار ز ټوهر) و بارود ټ خی سیاسی ټو
سهر دمه ده گه ټ ته وه، ټا هه ک به به سهر چوونی به نی خه شی گو ټی
سهر بهستی ده که ش ټ، که خاوه نه که تی به نی نه کرد، ټو گو ټی هه مای
ټ ټی سهر به خه یی و ئازادی نه ته وه ی کورده، به نی به سهر هه موو کوچه و
که ټ ټانه کانی شار پرزا، به ټام شاعیر نه ی توانی به د ټی خه ی به نی
بکات، به یادی ټو شیعري ټ ټ زانی ټه م ټی باری سیاسی ده هه ټ ته ناو
گرته و دیمه نی ټه م که مان و به ته که که شیه ک مهبهسته کی ده داته
خو ټ نه رانی.

شاعیری (سهد و یه که شه وه) له ز ټ رینه ی ده که کانی ناو ټم که شیعريه دا
به هه ناسه ی غریبی و ئاخ هه که شان به ټ ابردوو ده که کانی هه نگه ټ ټ
به نه ستالیژیا کردووه و تهیدا له بهر جهسته کردنیان هه گاژ ټ بوون ټ کی
ههستی و هه شیری ساغبووه ته وه.

چن خه یا ټ پ ده گات و فشار ده خاته سهر کرده ی چالا کردنی م شک و
دهرها و یشته کانی له ټ وانگی زهین و نهست و حه تی نا هه شیرییدا، چ
ټ ټ ټ ټ وه رده گره ټ؟

له شیعري: (سوپاس) ټو و نه شیعريانه ی له ده که دا هه ن پمان
ده ټ ټ بوونی (ټ ووداو) به دروستبوونی (فشار) چه ند گرینگه، که
خه یا ټ لهو کرداره دا چه شنی پهین و کیمیا یه به پیتکردنی زهوی و
ز ټ ربوونی بهروبووم.

(باران له ده‌رگای زه‌مین ده‌دا
 گیای ښووخ‌ش لای ده‌کاته‌وه
 که‌رو ښک‌ک ده‌چ‌ته ن‌زیکي
 سم‌لای له‌سهر و پرچی ده‌سوو
 سوپاس ب‌ نان و نمه‌کی خودا
 به د‌ک به ښ‌گاوه ده‌وات
 که د‌ له د‌دانی له‌دوا نییه) ل: 16

ه‌زی پا‌نهری (ووداو)، فشار ده‌خاته سهر بیر و ه‌ش و ښ‌کیان
 ده‌خات ب‌ خ‌ه‌کوتانه ناو بواری گه‌وره‌کردنی خ‌یا و له ئه‌نجامی
 ئه‌و ته‌وژم و فشارانه، خ‌یا ده‌ته‌ق‌ته‌وه، چونکه له د‌خی ئاسایی و
 چه‌قبه‌ستوویدا خ‌یا‌ه‌کان به‌ر ه‌ش و نه‌ست و حا‌ته‌ته نا‌ه‌شیاره‌کان
 ناکه‌ون، ده‌ب‌ت به‌ریکه‌وتن‌ک ووبدات تا خ‌یا‌یش گورجوگ‌ښ‌ ب‌ت به
 به‌رکار و فرمانی خ‌ی بکه‌وت.

تا (باران له ده‌رگای زه‌مینی نه‌دا) هیچ کردار‌کی زه‌ینی له‌سهر
 دروست‌بوونی و‌ن‌ه‌ی د‌ری دووهم (گیای ښووخ‌ش لای ده‌کاته‌وه)
 دروستنه‌وو، ووداو (باران) و (گیای ښووخ‌ش) ئه‌و فشاره‌ش ده‌ب‌ته
 ه‌کاری ل‌کردنه‌وه‌ی باران، پاشان خ‌یا له د‌ره‌کانی دوا‌ییدا
 فراوانتر و زنجیره‌یی پ‌که‌وه ده‌به‌ستر‌نه‌وه، ب‌ ه‌کاری جوو‌اندنی
 خ‌یا، ده‌ق له بنیادی ناوه‌وه‌ی خ‌یدا ئه‌و سیستماتیکه‌ درامایه
 له‌ده‌ستده‌دات، که ب‌ گ‌ښ‌انه‌وه (السرد) حا‌ته‌ت‌کی پ‌ویسته، یه‌ک‌که
 له ه‌کاره سهره‌کیه‌کانی مانا‌به‌خشی له ده‌قدا.

بنیاد‌نانی ده‌ق، کرده‌یه‌که هم‌یشه به کراوه‌یی ک‌تایی د‌ت، هیچ
 ښ‌ته‌یه‌ک له‌ناو و‌ن‌ه‌ی شیعری به دانانی (نیهاد) ب‌ (گوزاره)، یان
 به‌پ‌چه‌وانه‌وه، مانای ته‌واوی نادات، ده‌کر‌ت ده‌ق به‌وه ب‌چوو‌نین
 پارچه‌یه‌که له کریستا، پارچه‌ی ب‌چووک‌ی دیکه‌ی ل‌ که‌مبووه‌ته‌وه، ئه‌مه
 ب‌ ناوه‌ندی ئه‌و بیر‌که‌یه‌مان ده‌بات، که گوزارشته شیعریه‌کان
 ته‌واوبن، یه‌ده‌گی ده‌رب‌ینه په‌خشانیه‌کان ده‌ستپ‌ده‌کن، واته: شاعر
 له ده‌قی ئه‌ده‌بیدا به ته‌نیا گوزارشت‌ښ‌ نییه، په‌خشان هاوکاری
 گوزارشت و ده‌رب‌ینه‌کانی ده‌کات، ب‌یه: (ت. س. ئیلی‌ت) ده‌یگوت:
 (مه‌حا‌ه به پ‌ی و به ته‌واوی به زمانی شاعر ئه‌و ده‌قه بنووسم، که
 ده‌مه‌وت ته‌واوی بکه‌م) 7.

هر وه‌خت‌ک ده‌ق ه‌زی کرانه‌وه‌ی ب‌ خرایه سهر پشت و سهر‌به‌ستی خ‌ی
 له گوزارشته خ‌یا‌یه‌کان وه‌رگرت، شاعر وزه‌ی له خ‌یا پ‌ده‌گات،
 خ‌یا ب‌ ته‌واو‌کردنی بنیادی چوارچ‌وه‌ی خستنه‌ناوه‌وه‌ی ده‌ق په‌نا ب‌
 (زمان) ده‌بات وه‌ک گوزارشت، جا به شاعر ب‌ت، یان په‌خشان، یان
 په‌خشانه شاعر، له‌م حا‌ته‌ده‌دا بازنه‌کانی خ‌یا ش‌پ‌لده‌ده‌ن و له‌گه‌

میکانیزمی کارل کردنی هسته‌کان، گوزارشتیش ئه‌قه به‌دوای خ‌ی دروستده‌کات، تا بنیادی دهق ده‌نووسر ته‌وه، چه‌ندان جار شاعیره‌که ئه‌قه گوزارشته‌کانی ده‌گه‌ت، ووبه‌ری دهق ده‌ب ته‌ ئام‌زگری چه‌ندان و‌نهی خ‌یا‌ی ته‌واونه‌کراو.

(سوپاس و دروود ب‌ ئازاره‌کانی ژیان
مر‌ف دوای مردن

پ‌ویستی به‌چوونه به‌هه‌شته

ج‌گه‌له بباته بن دره‌ختی ئوم‌د و نه‌مری
میوه له شک‌مه‌ندی دوای زه‌رده‌خه‌نه زیاتر نییه
خودایه ئاگر‌کم ب‌ ده‌ستنیشان بکه
چاوی هه‌موو بینینه‌کان بنووس‌ت
د‌م ده‌تو‌نمه‌وه و گو‌ایه‌ی ده‌بم
مردووه‌کان به‌چ ش‌وه‌یه‌ک ده‌گه‌نمه‌وه سه‌ر زه‌وی) ل: 80

شاعیر خ‌ی له پراگماتیکی دوورده‌خاته‌وه، به‌دوای بازنه‌یه‌ک به‌ناو
ئه‌وی دیکه چووه‌کان ده‌که‌و، له‌هر و‌نه‌یه‌کی شیعر و‌نه‌یه‌کی دیکه
دروستده‌کاته‌وه، تا ده‌گاته و‌نه‌یه‌کی خ‌یا‌ی گه‌وره‌تر، پ‌ش ئه‌وه‌ی
پشووبدات، سه‌رله‌نو‌ خ‌یا‌ی ده‌یباته‌وه ب‌ شو‌ن‌کی دیکه. له‌و‌ش
بازنه به‌ناویه‌کترچووکان ده‌کاته‌وه، تا ک‌تایی دهق ده‌ب ته‌ خاوه‌نی
چه‌ندان بازنه، ب‌ئه‌وه‌ی دهق له‌ووی بنیادنانیه‌وه ته‌واوب‌، جا
له‌و پاژه شیعرییه‌ی که ته‌واونه‌بووه، بزانه خ‌یا‌ی چ‌ن ب‌ شو‌ن‌کی
دیکه و مه‌به‌ستی دیکه‌ی جیاوازی ده‌بات:

(کاکه‌ی فه‌لاح به‌پشوویه‌کی ئارامه‌وه له‌سه‌نگه‌ردا هاته‌ده‌ر
نه‌خت‌ک‌اما و گ‌ه‌پانی به‌رده‌می کرده به‌رده‌نو‌ژ
به‌قوو‌ایی و‌نه‌ش و سپیه‌کانی خ‌یدا ها‌توچوو
قه‌مه‌که‌ی به‌ئه‌سپایی له‌سه‌ر شووشه‌ی لامپا دانا
به‌ره‌و گ‌ه‌هه‌نگاوی خ‌شکرد
گ‌ه‌سه‌نگه‌ری ش‌شگ‌انه
نووسینه‌کانی وومه‌تی ک‌لیش بزه‌ی واتادارن) ل: 80

ئه‌و کات شیعر ش‌وه‌ی خ‌یا‌ی میکانیکی وه‌رده‌گر‌ت، ئه‌گه‌ر له
جوو‌ه‌کردن‌کی هه‌میشه‌ییدا ف‌رمه‌ه‌کرا ب‌ت، ده‌قی: (خ‌یا‌ی میکانیکی)
ئه‌و ده‌قانه‌ن به‌هه‌موو لایه‌کدا نه‌ست و هه‌ستی نا‌ه‌شیاری ب‌او‌ه
پ‌ده‌که‌ن، چه‌ندان و‌نهی ج‌راوج‌ری خ‌یا‌ی دروستده‌که‌ن، پاشان
ده‌گه‌نمه‌وه چه‌قی مه‌به‌ست (ناوه‌ر‌کی دهق)، ئه‌و مه‌به‌سته ئه‌وه‌یه،
ناوه‌ر‌ک‌کی پان و به‌رینه، هیچ نیشانکار و نیشانکراو‌کیش ت‌یدا

جڳای ناب-تهوه، تانوپ-یه کن له یه کتردا جیا بوونه تهوه و به دواى یه کترک-شکردن ناگه-ن، ته نیا خه یا-بینیه ده توان-ت وزه ی شاعیر به ره و ئه و مه دایه ببات، شاعیران ت-یدا له خولگه یه کی کراوه ی فره جه مسهر مانا دروستده کهن و ده یانخه نه ناو بهرگی خه یا-ه کانیان. ئه ندازه ی بنیادنانی ده ق لای: (سه باح -ه نجه ر) پلاند-ئزى پ-شوه خته ی ب- نه کراوه، -استه وخ- و سرووشنام-ز ده چ-ته ناو که شوه وای شاعر و د-خ ب- خ-شکردنی خه یا- ده -ه خس-ن-ت، پشتبه ستن به و چرکه ئیلهام به خشانه ی له گه- خ-ی ده یبه ن ب- ووبهری سه رگهرمی و که-که-ه بوون و خر-شاندنی ناخ و هه-او یسانی هه سته کان، ئه مه ش له لایه ک بار-کی پ-زه تیغه، شاعیری قا-بدا-ئزى ل- په روه رده نه بووه، شاعر نووس-کی حازربه ده ستنی ل-ده رنا چ-ت، له لایه کی دیکه شوه بار-کی ن-گه تیغه، ز-رجار خه یا-ه کان ده یگه-ننه وه ناو ئه و بواره خه یا-او ییه ی چه ند جار-کی دیکه له هه مان شو-ندا و-ننه ی نزیک به و-ننه کانی پ-شووی ل-چنیوه، ب-یه ف-رمی هه ند-ک له خه یا-ه کانی به یه کتری ده چن، هه مان م-رکی شاعیری ک-نی پ-وه دیارده ب-ت. له جیاتى: (کاکه ی فه للاح) هه ر ناو-کی دیکه شی دانا بایه، هیچ له و-ننه ی خه یا-ه شاعیرییه که ناگ-ن-ت. واته: (کاکه ی فه للاح) ده ب-ته هه موو ناوه کان.

(خه یا-ی کراوه، وه ک ده قی کراوه (النص المفتوح) وایه، له و ساتانه ی شاعیر ده یه و-ت که رسته کانی بنیادی خه یا-ه شاعیرییه کانی به که رسته ی هونه ری دیکه ده و-ه مه ند بکات، په یوه ندیکردن و سنووردارکردنی سرووش و س-زی ببه ز-ن-ت و بچ-ته ناو خولیا و هز و ویست-کی هونه ری شاعیری تازه وه، خ-ی ب- ناو م-رگ-کی سه وزتر و ته-تر بخز-ن-ت و چ-ئز بگ-ن-ت، په نا ب- پاشخانه -شنبیرییه که ی ده بات، ده بینین ده ست ب- خه یا-ی میوزیکی و گ-رانیکوتن و تابل-ک-شان و شان-گهری و فیلم سازی ... تاد) 8. ده بات، چه مکی مه عریفه گه راییه که ی هاوکاری ده کات، به و که رسته نه ده چ-ته ناو خولگه ی خه یا-ی نو- ب- ه-نانه کایه ی و-ننه ی شاعیری نو-.

جار هه یه هه ر یه ک له و هونه رانه به جیا سوودی ل-وه رگرتووه له مه زاندنی شاعر-کید، جاریش هه یه چه ند هونه ر-ک پ-که وه له دروستکردنی په یوه ندیه خه یا-یه کانیدا ئاو-ته ی یه کتری ده کات و په لکه ز-ننه یه ک له هونه ر له ش-وه ی خه یا-ی شاعیری له فه زای داه-ننان و فانتازیادا پ-کد-ت. نمونه له شاعیری: (د-ته نگى) ده بینین له و-ننه شاعیری: (حه مدی) شاعیردا ز-ر جوان په لده هاو-ت ب-: (کاو-س ئاغا) ی لاوکب-ئز و له دوو و-ننه ی شاعر و هونه ری گ-رانی و لاوکب-ئزیدا تابل-یه کی (و-ئزه یی-هونه ری) ده خو-ق-ن-ت، -استه دوو و-ننه ی خه یا-ی له یه کتر جیان له-وو ی ناوه ر-کدا، به-ام ده ق-کی کراوه ی ب- فه زای شاعیره که -ه خساندووه. ج-گای که رسته ی هونه ریشی ت-دا ب-ته وه و

په نجره‌ی ده‌قه‌کې به‌سهر پشته‌وه واټا‌کردووه.

(هر ټټ‌گایه‌ک وټټ‌بوون‌کې به‌دواووه
وټټ‌یشه ده‌تگه‌یه‌ن‌ته قوو‌ای‌ی گیان
دوا‌ی له‌دایک‌بوون‌ی همدی
خوټن له ناخی چټ‌ټ‌زا
زه‌وی به‌شه‌ونم ته‌ټ‌بوو
ټټ‌ژ نیوه‌ی ته‌مه‌نی به‌دیار زه‌ویه‌وه ټ‌اده‌وست‌ټ‌ت و داده‌م‌ټ‌ټ‌ت
شت‌ټ‌ک بدزټ‌ټ‌ته‌وه
نه‌یدټ‌زییه‌وه

له‌ ټ‌او‌ابووندا دټ‌ته‌نگیه‌کانی به‌دی ده‌کات
هر کټ‌ دټ‌م بټ‌ه‌نج‌ټ‌ټ‌ت
خانمی شاعر و هه‌ول‌ټ‌ر و نه‌وای کوټ‌ستانان خا‌ټ‌خا‌ ده‌ملاو‌ټ‌ننه‌وه
کاو‌ټ‌س ټ‌اغاش مټ‌ټ‌ه‌تم له‌ مهرگ بټ‌ وهرده‌گرټ‌ت
گوټ‌ له‌ داستان ټ‌ابگرم
شک‌ټ‌ی خدا له‌ ده‌وروشتم ټ‌ای‌ه‌که هه‌ټ‌دراو
سټ‌به‌ری به‌سهر برینی قوربانیه‌کاندا ده‌کټ‌شټ‌ت
چاوی بټ‌داری و نه‌سره‌وتن دنیای پیشاندام) ل: 90

له‌ چرکه‌ی هټ‌شیاری و خټ‌ټ‌کترازاندنی خه‌یا‌ټ‌ه‌کانی، ده‌چټ‌ته‌ باری
ټ‌اگای‌ی و هه‌ست‌کردن به‌ ده‌وروبه‌ری، بټ‌ لاوانه‌وه‌ی خټ‌ی له‌ هر
گریمانه‌یه‌کی دټ‌شکاندن‌ی، په‌نا بټ‌ شاعر و هه‌ول‌ټ‌ر و کوټ‌ستانان
خا‌ټ‌خا‌ ده‌بات، (گاستن باشلار 1884 – 1962 له‌ بیردټ‌زه‌ی (فانتازیای
شوټ‌ن)دا گوتوویه‌تی: (شوټ‌ن په‌یوه‌ندییه‌کی ټ‌استه‌وخ‌ټ‌ی باری سایک‌ټ‌ټ‌ژی
و نووسه‌ر ده‌رده‌خات، ټ‌هو شوټ‌نه‌ی هه‌میشه‌ه‌زده‌کات له‌ ناویدا به
خه‌یا‌ټ‌، یان له‌ ټ‌استیدا بژیټ‌ت و هه‌میشه‌ فیکر و زه‌ینی له‌سهره‌ و
خټ‌شیده‌وټ‌ت) که (هه‌ول‌ټ‌ر)ی شاری شاعیره، ټ‌مه‌ به‌و مانایه‌ دټ‌ت،
خه‌یا‌ټ‌ ووی ټ‌اگای‌ی و وشارییش ده‌یگرټ‌ته‌وه، هه‌موو خه‌یا‌ټ‌ک ته‌نیا
وه‌هم و سه‌راب‌ټ‌کی ته‌موم‌ژاوی نییه، به‌ټ‌کو هټ‌کارټ‌کی زیندووه‌ له
(تټ‌بټ‌فیلیا – Topophilia) که هه‌میشه‌گه‌ټ‌انه‌ویه‌ بټ‌ ټ‌هو جټ‌گایانه‌ی
له‌ ده‌روونتدا به‌ نه‌مری ده‌م‌ټ‌ننه‌وه)9.
زمانی خه‌یا‌ټ‌ له‌ ده‌قدا:

(مالارمټ‌) ده‌یگوت: (من به‌ قه‌ټ‌ای پټ‌ټ‌ایینی (زمان)م، خټ‌م ده‌پارټ‌زم.
هر وه‌خت‌ک ټ‌ه‌نگوژار بنیشټ‌ت، گه‌ټ‌انه‌وه‌ش بټ‌ به‌کاره‌ټ‌نانی زمانی هټ‌ز
ده‌رگای قه‌ټ‌ا پټ‌ټ‌ایینه‌که‌مه)10. زمان له‌ناو کایه‌ی شاعردا ټ‌ټ‌ټ‌ی هټ‌ز
و دره‌وشانه‌وه‌ی دا هټ‌نان و هاوسه‌نگټ‌اگرتنی هه‌موو بنه‌ما و مهرجه‌کانی
شاعر نماینده‌کات، گرینگی و کاریگه‌ریه‌که‌ی له‌ ده‌غده‌غدان‌ی

خه یا دا فراوانتر و چوست و چالاکتر پوره ده ست، بیه وروژاندنی خه یا، به هژبوون و پاراوترکردنی زمانی لوه به ده ست، به ئه زموون سه لم اندراوه، تا زمان کاریگه ریه په زیغه کانی بکه ونه کار، شیعر توانای خو نو کړدنه وهی له وشه و دهسته واژه و ه ما و زانسته زمانیه کان به گشتی، ده و مه ندر ده ب و کارا تر د خ ب نه شونمای پش و کارت کړدن له نوانیاندا گهرمتر ده ب. هر ده ق کی هونه ریی به (شیعر) هوهش، دوو ئاست په شک شده کات.

یه که م: ئاستی هه و ا به خشی.

دووه م: ئاستی ه ما به خشی.

ئوهی دووه میان به نا استه و خو ووما ی زمان ده کات، بهرگ ک له تم و دیده نا شنی پیشانده دات. ئه و ه ما گه راییه، شر قه و شیکردنه وهی ده و، هه موو جار ک به ئاسانی نا گه یته ئه و اده یی بتوانیت ک ده کانی ه ما کان بکه یته وه، سحری سحر بازه که به تا بکه یت، بیه له ده قی ه ما به خشی، خو نهر هه ند کجار ه خنه گرانیس، دوو چاری سر ئ شوی نات گه یشن له مانای ه ما کانی ناو و نه شیعریه کان ده بن، ب کجاریش ه دمه و به دحا یی بوون ده گاته دخی ب زاری و دهسته گرتن له گه ان به دوا ی مانا به خشین، ف دانی سهرتاپای ده قه که.

زمان له ده قی: (سه د و یه ک شه وه) دا، به هیچ ک ج ک له سهر ش وهی زمانی هه و ا دانه ژراوه و هیچ سته یه که بهر و هه و ا ی له گه خ نه ه ناوه، به کو ده ق کی ه ما به خشی په اوپه له سهراسیمه و سهرسو مان و ته مومژ و هه ندی ئا ز ئا زی به زه خره ف ه ما نه خش اندراون، خو نهر به سانای نا گه نه مهرامیان به ده سته و تنی ماناکان، مه گهر خو نهری مه شکردوو و زیره ک و شنبیر نه ب. وشه کان سادهن، سته کان دیارن، به ام که ده گاته ق ناغی کام بوونی و نه ی شیعی، ه ما کان ده بنه له مپهر له بهردهم و ونیی و دوو دیوی و نه کان و ج ر ک له نا و ونیی له کړدنه وهی ک ده کانی (ه ما) قورسه کان دروستده ب.

ئهمه ش خه س هت و بنه مای شیعی نو خوازی و هه نده زمانه وانییه کانیه تی. (ئه د نیس) په یوا یه: (شیعر گه ان و یشن کی هه میشه ییه به ناو نادیاریدا) 11. گه ان و که شکردنی شیعی ه ما گهر و په سهرسو مان و نیگه رانی، په ویستی به پاشخان و گه نجینه یه که له (خون) هه یه تا سه فهری ناو زمان و بنیادی ده ق کی هه چنراو له زمانی سهرده میانه و جیهان بینی و ت وانی نی تری له همز و به ها په شکه و تووه کانی خه ونه هاوچه ر خه کان بکه یت.

له ناو ده قى سهرکه وتوودا، زمان له خيدا کردهى تځې کدان و سهرله نو
دروستکردنه وهى زمانه که يه تى، د زینه وهى کانه زای به نرخ، گه ځانې
دوورودر ژى ناو خاځ و خځ و ژر دهریاکانې پوښته، بېه بې
خوځنهرى ئاسایى خوځندنه وهى ئه مځره ده قانه ئهرکه و هه ندکجاریش
قزهن.

نموونه ی ئه و وځنهرییا نه ی خوځنهرى ئاسایى، یان ه نځې زځ له
شاعیران و ځهنه گرانی ئاسایى نه توانن ههرچى بکن و چځځ له
ماناکانې به ده سته ځنن، نمونه:

(زینده وهر ځ له ژر زهوى هاته دهر)
هه وایه کى پاراوى هه مژى و به چاو نزایه کى نواند
سوپاس بې بېنى خځى په هسځلکه
نه یه شت ئه سته ره ته ماشای ئه و ئاده میانه بکات
درېان به ده میه وه کردووه) ل: 103

تې به رانېر تابلېه کى ته جریدى ئا ځسکاو به چندان ه نځى تځ و
هېمى سهر و هځ و سځ چى به ناویه کترې وهستاوى، ده بېت ئه و
(زینده وهر) ه چى بېت له ژر زهوى هاتووه ته دهر؟ باشه بېنى خځى
(په هسځلکه) چ په یوه ندى به وانه وه هیه، که درېان له گه
(ئه سته ره) دا کردووه؟ ئه م هه موو پرسیاره ئا ځزانه، بې وه ځام له
مځکى خوځنهر دا ده خولځنه وه، ناتوانن وځنه یه ځه یا بکن، که لځى
نزیک بن و له مانا به خشیه که ی تې بگهن.

(د شاد مریوانى زه نگو ځه یه کى به دهرگای هوشه وه کرد
له سهر پشته ئاسنځکى سارد نووسى
هه بوو
نه بوو

هه یه و نییه

تابووت ژوور ځکى تاریکه

چاوم نوقاند و له دى خځمدا بې شوځنځکى دوورم ځوانى
شوځنځ بای په هه پرچى هه وری له سهر ده موچاوى هه دایه وه
کځکځ گه یه گه نم گه وره بوو) ل: 99

ته نیا ئه وانه ی ئاگادارى چیر ځکى گرتن و زیندانیکردن و پاشان
کپکوشتن و گځځ غریبى: (د شاد مریوانى) ن، ده زانن ئه م چهن د وځنه یه
حه کایه تى له ناوچوون و قوربانیدانى شاعیره که ده گځځته وه، ئه ویش له
کځى مانای وځنه کان ده خوځندرته وه، ئه گینا گنج و خوځنهر ځکى وه چه ی
ئه مځ، که شت ځ له باره ی سهرکرده نه ته وه یه کانمان نازانن، چن له م

(له سهر يهك له تهخته كانی باخچهی گشتی ههولـر
كه شكـی پـغه مبهـرانـم بهـجـهـشت
بـ ئهـوهـی وره و هـز و توانا بدهمه پیاوـکی دـشكاو
له زهوی هـق نه ترسـت
چهـمـك بـ بهـخـوكردنی ماسی و مهـله ئزایه بهـرماـیان و پرسـی
دوژمنان ئـیشتن
ئهـدی برادهـرانی من لهـكوـن
ئهـم پرسـیاره كهـمـكـی تری ماوه) ل: 105

ئهـم شـیعره وهـك شـیعرهـكانی دـیكهـی، مانـیفـستی خود ئاشـكراـكردنه،
خودییهـك وو له ئاسـ و بهـدوای ئاسـ دهـگهـت و لـشی نادیار نییه،
له هـر بارودـخـكدا ئهـگهـر زمان ئامانجی كهـشف و دـزینهـوهـی بهـرگی
نوـ و كهـناـی نوـ و ئایهـی بهـیهـكهـوه بهـستنهـوهـی، داھـنـانی هـنـایه
ئاكام، ئهـو زمانه دهـكهـوتـه باری توندوتـیـكـردنی هـسهـناـیه تی و
خـجـیاكـردنهـوهـش له (لاسایی)، زمانی شـیعرـی: (سهـباح هـنـجـدهـر) هـم
زمانـكـی تهـواو هاوچهـرخ و هـگـداكوتهـره، هـم زمانـكـی تـایبهـتمهـنده،
كهـسی دـیكه له شاعیران ناتوانن لهـم زمانه دـخـگـهـه نـزـیكـبـهـنهـوه.
(زمان) بووه ته پردی بنیادنانی جیهانـبینـی تـفـكـرین بـ كلتوور و
پـیـادهـكـردنی داھـنـان و بهـكارهـنـانی میتـدی نوـ بـ چالاكـترـكـردنی هـزر
و هاوچهـرخـبوونی زمان.

مه بهست و ئامانجی شاعیر له مهـدا دهـیهـوتـ و واـهـتی نوـی داھـنـهـرانه
بـ گوزارشـتـكـردن له ناوهـوهـی زمانه خـجـیهـكهـیدا بدـزـتهـوه و
نمایشی بكات، بهـو مانایه نا، تهـنـیا جـیاواـزبـت لهـگه شاعیرانی
دـیكه، چونكه ئهـوانهـی ویستووـیانـه لهـگه هاوـپـلهـكانیان له شـیعرـدا
جـیاوازیهـك بدـزـنهـوه، جـگه له (زمان) دهـبـت پرـژـهـی
مهـعـریفهـگهـراییهـکی هـنـده دهـوـهـمهـندی هـهـبـت دهـرگای گـفـتوگـی بـ
گـهـهـیهـوهـی كلتووره جـیاـجـیاـكان كـردـبـتهـوه، ئامادهـش بـت له
شاعیرـكـی: (ئاسایی) بـگـهـهـدرـت بـ شاعیرـكـی به: (ئهـزموون)، كه
فشارهـكانی سهـری كاری لـنـكهـن و له كـشـشی داھـنـانـدا بهـردهـوام
دهـبـت. ئهـوهـی جـگـای سهـرنـجـمانه، (زمان) گـرفـتی سهـرهـکی خوـنـهـری
كـشـیعرـی: (سهـد و یهـكـشهـوه) یه، چونكه شاعیر له ئهـنـجامی مهـزراـندنی
وشه بـ جـگـای شـیاویدا، جـرـك له ناـوونی له مانای وـنـهـكان
دروستـدهـبـت، هـهـورـكـی سپی له چهـشـنی تهـمومـژ بهـسـهـر كهـش و دـخـی
(مانا) ی شـیعره كه كـهـهـبـتهـوه، بهـرجهـستهـكـردنی وشه له هـهـرگـیز
لای شاعیر به دهستی ئهـنـقهـست و گهـمهـكـردن و زهـخـرهـفهـكاری نهـبووه،
(بهـكوـگرینگی و ئهـركـی وشه له شـیعرـدا ئهـوهـیه بنیادی دهـق پتهـو و
تـكـمه بكات، بزاقی مانا له دهـوری زماندا چالاك بـت) 13.

(جان کڙهڻ) گوتوويه تي: (زمانی ئاسایی یاسا و ځای هیه، که پا به نده به ئەزموونه دهره کییه کانه وه، که چی زمانی شاعر ته و او پښت به ئەزموونه ناوه کییه کان (الباطنية) ده به ست 14. به و لځکدانه وه یه (جان کڙهڻ) بڼت، زمان له شاعر دا مه مله که تی تایبه تی ځای هیه، نوښته له دهره وه نیه و ځای هه موو شته که و پرسیارگه لځکی نه پراکتیکانه و نه تیږیزانه شه، ده بڼت هښمه ند به دواي سیمه و اتاییه کانی بگه بڼت و هوت بڼ تږگه یشتن بد زښته وه.

شاعر: په یوه نډیه کی ناوه نډی به (زمان) هیه، که ئەمه یان ځایه که ناکړ ګومانی بڅینه سهر، به ځام هه ستیاری و ترسناکیه که زیاتر له وروژاندنی (خه یا) دا شاردراوه ته وه.

نه نجام:

1- له کڙه شیری (سه د و یه کښه وه) دا س میتفږ له خه یا ځایه رایي شاعیر دا خه ځایه نراون:

أ- نموونه ی خه یا ځایه کی مه عریفی و لځریکی.

ب- نموونه ی خه یا ځایه کی تږا اما ناوی و خه ونښن.

ج- نموونه ی تږکه ځایه و بوونځی هه ردو و نموونه ی سهره وه، کا تږک تږا و انښک له قوو ځایه و اقیعینیدا هه ځایه ځایه تږت.

2- (خه یا) لای شاعر ته نیا توخم ځایه بڼچینه یی پځکها ته ی شاعر نیه، (هه وښ) ی سهره کی دروستبوونی شاعر کانه تی، بڼ خه یا ځایه کړدن له ناو کایه ی شاعر دوورنه که و توه ته وه، ئەم حا ته ده گمه نه له ناو شیری نو ځوازی کوردیمان، که شاعر ځایه ځایه خه یا ځایه تا ئەو سنووره ی خه یا ځایه بوو بڼته (هه ما) ی شاعر نوو سینی و هه ما کانی ش هه ځایه شیکردنه وه ی ما ناگه لځکی فراوان و هه ند و قوو ځایه (ئامازه) ی فره جه مسهرن.

3- زمانی له پڼا و فراوان کړدن کایه ی خه یا ځایه کانی به جږرک به کاره ځایه وه، وهک دووانه یه کی میتافیزیکی شانیان داوه ته شانی یهک بڼ سهرکه و تنی بنیادی دهق له فزای نا هښیاری و نا هه ستیدا، تا ئەوپه ی سنووری کام ځایه بوونځی پڼ له و اتا و سهرسامی و جوانی.

4- پانتایی (خه یا) هاو ته ریب بووه له گه ځایه ځایه (زمان) بڼ کارا کړدن و هه مه جږر کړدن ځایه و هه نه کانیان، به ځایه نیاییه وه ده توانم بڼم: ئەم کڙه شاعر سهراسیمای خه یا ځایه ځایه ده و ځایه مه نه، له ئەده بی کوردیمان نموونه ی شاعر ځایه نو ځوازی زیندووه، ده کړت تو ځایه نه وه و باس و خواسی زږرتی له باره وه بکړت.

کا نوونی دووه می 2020 هه ولږ

په راوړنه کسان:

- 1- جراف طولي، (أهمية التخیل في الحياة)، ځانګړنې مه ککه، ځانګړی 18/ یه نایه ری/ 2018، ل. 10
- 2- هه مان سهرچاوه.
- 3- محمد أبو زید، ځانګړنې مهی (الشرق الأوسط)، ژ 14841، له 17/ یې لید/ 2019.
- 4- بومالي حنان، (عبدالوهاب البياتي و تجليات الحداثة الشعرية)، ل. 14، ط. 1
- 5- غاستون باشلار (جماليات المكان) وهرګډانې غالب هلسا، خانې الجاحظ بې بې او کورنې وه، به غدا 1980، ل. 136
- 6- د. شاکر عبدالحمید، (الخیال من الکھف الی الواقع الافتراضي)، عالم المعرفة، الکویت، ل. 182
- 7- خیري منصور، (محمود درويش عودة الشعر الضال)، منبر ثقافي عربي، ځانګړی 15/9/2019.
- 8- خزعل الماجدي، (العقل الشعري)، النالیا لدراسات والنشر، ل. 377
- 9- د. شاکر عبدالحمید، (الخیال من الکھف الی الواقع الافتراضي)، عالم المعرفة، الکویت، ل. 182
- 10- خیري منصور، (محمود درويش عودة الشعر الضال)، منبر ثقافي عربي، سایتي ټولیکتر ځانګړی www.alaraby.co.uk، ځانګړی 15/9/2019.
- 11- سامي مهدي، أفق الحداثة وحداثة النمط، بغداد، ل. 166
- 12- شاکر لعبي، الشعر عند شيموس هيني، مجلة بين النهرين، العدد 124، ص. 57
- 13- د. عبدالواحد لؤلؤة، (البحث عن معنى) دراسات نقدية، المؤسسة العربية، بیروت، ص. 112
- 14- رشید أمديون، (شعرية السؤال ودلالاته)، سایتي ټولیکتر ځانګړی www.alquds.co.uk، ځانګړی 25/8/2019.

سهرچاوه کسان:

- 1- دیوانی سہ باح ټولنګډهر، بهرګی دووهم، سا 2018، چاپخانه تاران، تاران.
- 2- غاستون باشلار (جماليات المكان) وهرګډانې غالب هلسا، خانې الجاحظ بې بې او کورنې وه، به غدا 1980.
- 3- خزعل الماجدي، (العقل الشعري)، النالیا لدراسات والنشر، سوریه.
- 4- د. شاکر عبدالحمید، (الخیال من الکھف الی الواقع الافتراضي)، عالم المعرفة، الکویت.

- 5- جراف طولي، (أهمية التخيل في الحياة)، جريدة مكة.
- 6- محمد أبو زيد، جريدة (الشرق الأوسط)، عدد 14841.
- 7- بومالي حنان، (عبدالوهاب البياتي و تجليات الحداثة الشعرية).
- 8- خيري منصور، (محمود درويش عودة الشعر الضال)، منبر ثقافي عربي، الموقع الإلكتروني www.alaraby.co.uk
- 9- سامي مهدي، أفق الحداثة وحداثة النمط، بغداد، ط1.
- 10- شاكر لعبي، الشعر عند شيموس هيني، مجلة بين النهرين، العدد 124.
- 11- د. عبدالواحد لؤلؤة، (البحث عن معنى) دراسات نقدية، المؤسسة العربية، بيروت.
- 12- رشيد أمديون، (شعرية السؤال ودلالاته)، الموقع الإلكتروني www.alquds.co.uk

ئەو شتائەى لەبەر دەچێ و ناچێ. . سەلاح شوان

زێرجار بوو
دەم لەلای کچی داناو بە سات
بەلام پاشان
بیرم چوو لەو وەرگرمەو
ئێستایش
لەلای ماو

جاریش بوو
خەم و دەم
میوانی شەوی ژێڵک بووین
کە سبەینێ چاوم هەههناو
دیومە
هەرچیم هەیه
دەم شەو لەگەڵ خێدا بردووێت

به وو تی له وو جی هشتووم
چه ند جار کیش
له باخچه یه کی لاجه پدا
له چاوه وانی ژوانی ئا فره تکا
خیم له بیر چووه ئاستاکه یش
له ودا هر چاوه وانم

هه ند جار یش
له پهر زکدا له چچ
هلکه قه تی زرم دیوه
ویستوومه خراکه م بچم
کاووه که م به نم
پی هلکه قه تی بکه م
له خشییدا پیم هه نگو تووه و که و تووم
له ترسان اپه یوم
فریای پاروویه کی هلکه ی
به یانیا نیش نه که و تووم
بگره له وانه ی یه که میش دواکه و تووم

جار کیش له دوکا نه که ی نزیك ما مان
شت کی زر جوانم بینی
دام نابوو باوکم ئواره له کرکاری بپا ته وه
پارهم بدات بیکم
به ام که دیم به ده ست به تا ی ها ته وه
لی بده نگ بووم
ئستا گهرچی گه ه که که یشمان نه ما وه
به ام زرجار که پارهم ده بپا ده مه و
بپا م ئه و شته بکم
به ام داخه که م نازانم
مندا هکان چی پپا ده نن

که مندا پا بووم
دیواره کانی حه وشه مان

هــنـد بـنـد بـو
نـه یـدـه هـشـت سـهـرـه تـا تـکـیـه
لـه گـه ا کـچـه بـچـک هـکـی دـرا و سـکـه مـا نـدا بـکـم
بـه ا م ئـسـتـا هـنـد نـزـمـه
بـه رـدـم هـیـچ گـه رـدـه لـو لـکـی
پـا یـزـا نـم لـ نا گـر ت
لـه چـا و ی بـه د و بـه د کـا رـا ن
نـا مـپـار ز

که مندا ۱ا بووم وام ده زانی
 ئەم ژیا نه لاپه ۱هیه کی سپیه
 هه رچیه کی ت ۱دا بنووسم
 وام د ۱ته ۱۱
 که ف ۱ربووم وشه بناسم
 زانیم ژیان
 ده فته ر ۱کی ش ۱ی پ ۱ له
 شه ۱ه پشیلە ی زه مانە
 ج ۱گای ته نیا وشه یه کی خ ۱شه ویستی تیا نه ماوه
 ب ۱یه منیش هه رچی خ ۱شه ویستیم هه بوو
 خستمه ناو شیعر ۱کی ب ۱ده نگ و نه منووسی

1986 هه‌ولـێـر

لـ شـ مـ نـ دـ فـ ر د ا م بـ ر و لای
تـ ـ ـ شیعری: ستيقان شـ مزينی

گڏڻ ۽ ٻوڪڻي عشق لاءِ مندا تاو ٿي سگهن ٿا و
هڪ ٻي گرتووم به رڻو و سستگي شمع مندن ۽ فري
تاڪو لاءِ به رد ۽ مٽي ڏا
گڏ ۽ گڏ ٿا تنهن ٻي هڪ وڏي رڻ
شمع مندن ۽ فري ڪم خوراڪ لاءِ پروسڪي ڏي ٿاڙو و

هـشتا من پـموايـ هـنگاوـ کا نی سستن و
نـم رـگا تولانيـ
هـندي عومري نوح درـثر بووـتـو
نـمـوـ زووتر لـ زوو بـ تـ بگـم و
گريـنـکا نی خـم
لـ رووباري خـندـکانت بشـمـو
رـژووي نـم هـموو کـسـسيـم
لـ نامـزتدا بشکـنم
رووي گونا هـکا نم
لـ مـرقـدي پاکيزـيتدا سپي بکـمـو
کـپـي نـو هـموو سووتا نـم
بدـم بـ دـم شـپـلـکانتـو
نـو سـحرا وشکـي دـمم
بـ ئاوي لـوي ئاـت تـ بکـم
رـنگي تاريـکم
لـ ئاتـشگاي چاوـکانتدا رووناک بکـمـو
دـستـ تـزيوـکانم لـ گيرفاني قاپوتي
يادگاريدـکانتدا گـرم بکـمـو
لـ شـمـندـفـردام بـرـو لاي تـ
نـخوازم خـراتر لـ خـرايي تيشک بگـم بـ تـ،
بگـم نـو عـشقـي
وـک گولـي وـ نووسا بـ تـوـمـو و
لـ بري خوـن،
پـکـنين لـ رـحمـو فيچقـ ئـکات
بگـم بـو دـستانـي
گوـي ميهـرـباني نـدا
لـ يـخـي کراسي قـترانيـ
زامـ دـرينـکانم و
لاپـيـک لـ مـژووي من
لـ گـخـي نـنووسـتـو
کـ تيايدا رـژنامـکان
هـواـي ماچ نـکـنـمانشـت
گـستانـکان بـ ئاوي ژيان
غوسلي خـيان دـرئـکـن و
عـشق،
خـنجـري سووري نامووسپـرستي
لـ بـر پـشتـني گرـچني

کولتوور د رنځه ځنډ و
 د ځخا تڼ نځو ئځ قيا نووسی دیر ځکځو
 م ځستم، پځل تر
 لځو با ځند ځکځ ځریا نځی لځ و ځری سځرمادا
 بځر و ځرمیان ځکځ ځکځ
 بځر و تځ بځم
 بځر و تځ دځم
 تا لځ زستانۍ شځختځ و ساردا
 لځ کورۍ شځو ځکانۍ مځ نفا تدا هځکځوزم
 تا لځسځر شځستۍ پځم ځی ئاو ځزانبوون
 ځیران ځک بځ با ځای نځور سځکی کوژراوی
 نیشتماندا بځین
 تا کو لځ کځماری تځژی
 ځی مځمستانۍ سینگتدا
 بځم سځر ځکځ کځ
 بځنۍ مځخځک لځ سووتا نځ بځت
 تا کو لځ بځردم پځنځرۍ ځاو ځوانیتدا
 بځم ځگودان ځکی سپی و
 پځ پځم بځیت
 لځ رځیحانۍ نیگا و
 ځوۍ مځری ما ځکانت
 خځونم
 گورجتر لځو فریشتانۍ بځ تځ بځم
 هځواۍ زځماو ځندی چرځ و چځ
 دځگځینځ خودا
 گورج دځم
 سځزی دځروونی هځقراوم
 لځنځو تځزیویدۍ کانۍ تځدا ئځکځم لاکځک
 بځ ئځو لاولاو رځشپځشانۍ لځ یځکځم روانیندا
 بځدځم هځقواۍ
 پځکځک لځ نیگځرانیدۍ مردن
 دځم روو و تځ،
 لځو ځدا هځست ناکځم غځوارم
 هځست ناکځم فځنتازیا کانم
 ئځبنځ قفۍ ژځنگاوی سځرم
 هځست ناکځم دځکی غځم ئځچځقت
 لځ ئاوریشمی هځستم و

لهـووـ بـ شـونـمـي دـنيايي
 هـموو بـ يـانيـيـکـ خـم دـشـم
 لهـووـ گوـ لهـو سترانهـ بزـو و
 هـميشـيـيـ ئـگرم
 سـرـتاـکـي باوـش و
 کـتاـيـيـکـي را مووسا نهـ
 لهـووـ لهـ پـنا گونا هـکا نمـوو
 لهـ ئاوي چاوـکا نت هـدـکـشـم و
 کـتاـيـي هـموو پرسيارـ شـپـرز و شـزاوـکا نم
 بـ يـکـوشـ و
 بـ "خـشم ئـويـ" وـام ئـدرـندـوو
 لهـ شـمـندـفـردام بـرـو لای تـ
 دـيان رـگـي نشـو و هـورازم بـي تـها
 بـ سـرخـوشـکا ندـکـ لهـ ژـر ئاسمانـي روونتدا
 سـدان جار خـم دايـ بـر دـستـژي ئاگر
 تا کو مـشـخـکت لهـ بدزم بـ رـشـنايي رـم
 هـزاران جار شـوي دـيجوورم تـپـاند
 تـها بـ رـژـکردنـوو يـک لهـ ژـر پرشنگي باـتدا
 دـيان نامـي کـني دـداريم دـاند
 لهـ پـناو نووسيني دـکـشـيـعـر بـ عـشـقي تـ
 هـزارـها جار تـماشـاي خـرئـاوا بوونم کرد
 تـها بـ ئـوي لهـ سـپـدـکـيدا بتدـزمـوو
 ها تووم بـرـو لای تـ و بـ شارـکـت و
 بـردی عـشـقم
 فـ ئـدمـ گـمي بـدـنگيتـوو
 وکـ کا پتنـکـي سـرکـش و دـشـکاو
 خـم و پا پـکـم
 ئـخـمـ شـي شـپـلـکا نتـوو
 وکـ سوپايـکـي مـاندوو و تـکشـاو
 رووبـوو شـاـوي عـشـقي ئـبـديت ئـبـمـوو
 وکـ سـرخـشـکـي بـ پـناگـ و گـدا
 شـرابـي ئـوينت پـکـدوای پـکـ ئـخـمـوو
 ها تووم بـرـو تـ، وـا ها تووم ناگـمـوو
 ناگـمـوو،
 چوون شوـنـکـ شک نا بـم بـي بـچـمـوو
 لهـ شـمـندـفـردام بـرـو لای تـ

بار و لای ت...

شاپلی حوزن . شاما بار وانی

دبوا ی زوو بیت و

بارل وای

گچانی پیری

ل سوچی ت م نم

چر بکات

و

دکی نائوم دی

ل س ر دیواری چا و وانی نم

ب و ت

بارل وای

باخچی خ و ن کا نم

پ ب ت ل ه و و رین

و

سو تما کی خ م

ل نا و تا بلا ی خ و ن کا نم

دا گیر س ت

بارل وای

م لی ح زم

بار و ئا و ابوون

ببز و ت

و

چاوی مونا جاتم

ه شووی

کو ری ل ب و ت

بارل وای

قام تی ق ق مم

ق م ب

و

تريپي دى ځيوسى
ستېكا نم لـلـځـدان بـځـوت

بـ ر ل و ی

کڙپڻي حرف ڦڻ ڪا نم
ب ٻ نازي س ربنڻ ڏو

و

ئۆزىنى قايتىدىن شىئەرىم بىشىكتى

بـ ر ل و ی

شہ پہلی حوزن بگات
بہد روازی دیروونم

و

تہ می تاریکی
پہنجہ رے وا نینم
دایہ شہت

بـ ر ل و ی

تہا سپی کا نی
قڑی ہا نہرا و م
پہا بگا ن

و

مہاجری وش کا نم
کا ببت و

بـ ر ل و ی

کے تری بے ختم
لے فے ین بے وے تے

و

کاتھمندو ریٹاوات کا نم
بکھوڑتو

□ □

شما را بار وانی

هــموو شتـک لـ پـناوی دژایـتی کـمـ نیزمـدا یـ! . . بزوو تنـوی مارکسیستی کرکاران

۱۱ سبتمبر وەرچـرخانـکی مـژووی جیهانی سیاسـتی ئیمپریالیستی
ئـمریکایی بوو بـ ووی جیهاندا .
کـ خـی لـ هاوکـشـیـکـدا ئـبـینـتـو و جیهانی خستـ بـردـم دوو
ئاـتـرنـاتیفـو؛

ئـویش هـبـژاردنی یـکـکـ لـم ئـاـتـرنـاتیفـانـ ؛ (یان پاـپـشتی
دیمـکراسی ئیمپریالیستی ئـمریکی ئـکـن یان لـگـ تیرـریزمی
قاعیدـو ئیسلامیدا ئـمـنـو) !

ئـالتـرنـاتیفی سـیـم کـ کـمـنیزم و شـشی کـمـلـایـتی جـماوـری
کرکاران و ومارکسیزم (پـویستـ لـ جیهاندا دژایـتی بـکـت و
ناـبـت بوار بـدت کـ بـت بـ ئـاـتـرنـاتیفـکی کـمـلـایـتی و سیاسی
لـ کـمـلـگادا) .

کـمـلـگای جیهانی بوو بـ بازنـیکی داخراو کـلـ نـوان ئـم دوو
سیاسـتـدا ئـاـوگـکـ ئـکات ؛

یان کـمـلـگا ئـبـت لـ ژـر سایی دیکتاتـریـتـکی شـدا بـت ، یان
لـ ژـر سایی میلیشیایی ئاینی و قـومی کـنـپـرستانـو حوکومـتی
ئاینی و مـزھـبـیدا بناـنـت ، یان ملکـچـبونـ بـ سیاسـتـکانی
ئیمپریالیستی ئـمریکی و جیهانی .

لـ عـراق بـ درـژایی زیاد لـ ۳۰ سا لـ ژـر سایی دیکتاتـریـتـکی
شـی حوکومـتی بـعسـیدا ژیان بـکـرا ، و دواي ئـو بـ نزیکـی ۳۰
سا زیاتـر لـ ژـر سایی میلیشیایی ئاینی و قـومی کـنـپـرستانـدا
لـ ناوچـر بـ نشین کورد نشینـکاندا بـوـ ئـچـت .

لـ ئـفغانـستان (طالبانـکانیان) دوستـکرد بـ دژایـتی یـکـتی
شورـوی ، دواي ئـو هـرشـی سـربازی جیهانی ئیمپریالیستی
داگیرکارانـی ئـمریکا و ژناوا کـ ۲۰ ساخی خایاند . سـر تا
طالبانـیان کرد بـ بیانوو بـ هـرشـکـرنـسـر ئـو وواتـ ، ئـستا
هـمان سیاسـت دووبارـ ئـکـنـو بـ پـچـوانـو .

گـگـدان بـ طالبان بـ گـگـینی کـمـلـگا بـ دزـخی ئاینی و شـریعـتی

و بڼگټن ترين و کڼن پڼسترين دسټات لڼ جيهاندا ، لڼ پڼناو
زڼ مينځڅشکرن بڼ گڼانڼوڼي هڼنځڼکاني ئڼمريکاو ئيمپرياليزم
ڼڼژناوایي دواي چڼندين ساڼيتر .

ئەلگەي ھۆكۈمەتلىنى خەۋەرلەر ۋە ئەلگەي ھۆكۈمەتلىنى دىكتاتۇرىزىمى مەكتەپلىرى
 ھەيئەتلى بىلەن ھۆكۈمەتلىنى دىكتاتۇرىزىمى مەكتەپلىرى ۋە ھۆكۈمەتلىنى
 ئەلگەي ھۆكۈمەتلىنى خەۋەرلەر ۋە ئەلگەي ھۆكۈمەتلىنى دىكتاتۇرىزىمى مەكتەپلىرى
 خەۋەرلەر ۋە ئەلگەي ھۆكۈمەتلىنى دىكتاتۇرىزىمى مەكتەپلىرى ۋە ھۆكۈمەتلىنى
 ھەيئەتلى بىلەن ھۆكۈمەتلىنى دىكتاتۇرىزىمى مەكتەپلىرى ۋە ھۆكۈمەتلىنى

تا نوپای عـشیرتـی و خـشاکـی لـل گـای خـرجـکردنی سـدان هـزار مـلیار
دـلار و زینـدو و کرانـ و و خـرانـ و سـر چـکـای کـنی سـت سـای
لـمـ و بـری خـیان .

وہابی چینہ کی بھرین لہ خاکی چہ وساوہ بہ کرکارو وخواکی دہستہ نگ و جوتیارانی ہزاروہ ، بہام حاکمیہ تی چینایہ تی ئوان بہ گوہری یاساکانی سہرگ عہشیرت و خاکی لہ لایہن حیزبہ قہومیہ کانہوہ نمایہ ندہیی ئہ کرہن بہوہ ئہ چہت .

وہک ہر سہ ماہی دار کی تری جیہانی کرکاران و جہ ماور
 ئچہ وسہ ننہ و بام لہ برگہ ئاغا و شخ و سہرک عہ شیرت و خہ و
 دہرہ گی خاوان موہک و زوی و زار و ، ہہ بہیہ کمہ گی کوردی ہیچ
 بندہ مایہ کی ئابووری و سیاسی و کمہ مایہ تی و فہرہ نگہ تہدا نیہ کم
 بتوانت بہتہ خاوان یہک بہیہ سیاسی یہ کگرتووی بہرژوازی کوردی
 لہ یہک ناوچہ شدا ، ئہم ش لہ پہناوی ئہ و دایہ کم چینی بہرینی
 کمہ مہانی چہ وساوی کورد لہ بہرامبہر ہہزہ کی کخراوی دہ و تی
 مہرک زیدا خہیان ہیچ کات وک چہنہ کی یہ کگرتوو نہ ناسہن و ہہمیشہ
 لہ ئاستی شہہ چہ قہی گہہ کک و شارک و ناوچہ یہ کدا خہیان بہینہ و
 و ہہمیشہ بہ و کاہام بکرہن کم بہ عہنتہ ریاتی خہہ کی وگہہینی
 دہ مو چا وکان زگاریان ئہ بہت .

بەگومان فاکتەری سەرەکی لێ ھاگرتنی ئێم ھەلومەرجە عەشیرە تەگەری
بەکرەگیراوبوونی دەسەڵاتدارانی ئێو ناوچەیی بە سیاسەتی
ئیمپریالیزی ئێمەریکی و غەربە ، و فاکتەری لاوێش پاشکەبوونی
چەپەک بە خودی سیاسەتی ھۆکومەتێکی تائیفی لێ بەغداو لێ ھەولەر و
لێ سلەمانی و ھەولەدان بە گەشتن بە چاکسازی و باشتەکردنی ژیا
خەپکە لێ ژەرسایە ئێم ئێلگە ھۆکومەتی عەشیرەتی و خەپکە
کوردان و میلیشیا ئیسلامیەکانی بەشەکانی تری عێراق ، کە خەپ
خەیدا خەپکردنە چاوی چینیکی بەرین لێ چەوساوەکانی ئێو کەمەگە
کە لێ چوارچەوێ ئێم زەللەکاوی میلیشیایی و خەپکەیدا بەمەندەو .

هیچ هـزکی کـمـایـتی و سیاسی توانای گـیـنی نیـم سیستـمی
 حوکومـانی و نیـم زـلکا و بـگـزی حوکومـانی میلشیا یی چـکـدار

ئىسلامى و چاڭكدارى عاڭشېر تىگارى كوردانى نىد ل چوارچىو ى ھان بازنى ئىم زىلكا ودا .

گڏائي نوي ئيرادى شەشگۈچلەر چىنكى پەشلىكراو و چەوساۋ ل
گرۋى دەرچوون ل هەموو ئەم سىياسەت ل كەينى پەرىستەن

[illegible]

بزووتنڊو۽ مارڪسيستي ڪمڪاران

۲۰۲۱ / ۷ / ۱۸

گیاں . . ہٰ نرا وٰ ی: عٰ لی
حٰ مٰ شید

...

هــرکاتک دمم دا یـ
چـند خـشـ پـم دمم (گیان)
وزو تینم دـداتـ
تا سـرکـوم لـ ژیان

■ ■ ■ ■

کَ با نگی با وکم دَکَم
دَ (گیان) یَ شیرین
هَندَ ئاسودَ دَ بم
دَست دَکَم بَ پَکَم نین

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

گیان (گیان) ی با ب و دای
 ب ئم ای گو پ و یستین
 نم بارانی س ز و
 شد بای خ ش و یستین

...

۷/۳/۲۰۲۱